

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАШКИЧҮ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

№ 22

Кече Урыссу ав.

09.10.2023 ел

**Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында»
караар проекты хакында**

2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2005 елның 21 июлендәге «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында»гы 97-ФЗ санлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставын Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарына туры китерү максатларында, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советы карар кылды:

1. 1 санлы кушымта нигезендә «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында»гы Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге Советы карары проекты (алга таба - карар проекты) гавами тыңлауларга чыгарырга һәм хупларга.

2. Карар проекты буенча гавами тыңлаулар уздыруны билгеләргә.

3. Түбәндәгеләрне билгеләргә:

3.1. Карар проекты буенча гавами тыңлаулар үткәру көне һәм вакыты – 2023 елның 1 ноябрдә, Мәскәү вакыты белән 18 сәгать 00 минутта;

3.2. Карар проекты буенча гавами тыңлаулар үткәру урыны - Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Ташкичү авыл жирлеге, Кече Урыссу авылы, Совет ур., 21А йорт, КФҮ бинасы;

3.3. Карар проекты буенча гавами тыңлаулар үткәру формасы - жыелыш.

3.4. Карар проекты буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр бирелә торган Адрес - 423959, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Ташкичү авыл жирлеге, Кече Урыссу авылы, Совет ур., 21А йорт, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге башкарма комитеты бинасы.

4. Түбәндәгеләрне расларга:

4.1. «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын (алга таба - Оештыру комитеты) кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге Советы карары проекты буенча гавами

тыңлаулар эзерләү һәм уздыру буенча оештыру комитеты составы (2 санлы кушымта);

4.2. «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге Советы карары проектына тәкъдимнәрне һәм искәртмәләрне исәпкә алу тәртибе (3 санлы кушымта).

5. Оештыру комитетына:

5.1. 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлдәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» муниципаль берәмлек уставы, «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы һәм әлеге карар нигезендә гавами тыңлаулар оештырырга һәм уздырырга;

5.2. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге Советына гавами тыңлаулар беркетмәсен, гавами тыңлаулар нәтижеләре буенча кабул ителгән карарны дәлилләгән, гавами тыңлаулар нәтижеләре буенча бәяләмә, шулай ук эшләнеп беткән (үзгәрешләр кертелгән очракта) карар проектын тәкъдим итәргә;

5.3. Гавами тыңлаулар нәтижеләрен 2023 елның 9 ноябрә кадәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Порталы составында «Рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм Порталы составында Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы рәсми сайтында веб-адрес буенча «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге электрон адрес буенча урнаштырырга: <http://jutaza.tatarstan.ru/>, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлегенә торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмат стендларында: Кече Урыссу авылы, Совет урамы, 21А йорт, КФҮ бинасы; Ташкичү авылы, Чишмә урамы, 28А йорт, авыл мәдәният йорты бинасы; Хөррият авылы, Хөррият урамы, 5 санлы йорт янында; Биектау бистәсе, Тынычлык урамы, 25 санлы йорт янында.

5.4. Әлеге карарны 2023 елның 13 ноябрә кадәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында «рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга: <http://jutaza.tatarstan.ru/>, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларында эләрә: Кече Урыссу авылы, Совет урамы, 21А йорт, КФҮ бинасы; Ташкичү авылы, Чишмә урамы, 28А йорт, авыл мәдәният йорты бинасы; Хөррият авылы, Хөррият урамы, 5 санлы йорт янында; Биектау бистәсе, Тынычлык урамы, 25 санлы йорт янында, шулай ук «Бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасында ижтимагый тавыш бирү системасында кире элемтә платформасы (ПОС).

6. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru/> адресы буенча урнаштырырга һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы сайтында Дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының Бердәм Порталы составында «Рәсми Татарстан» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә <http://jutaza.tatarstan.ru/> адресы буенча урнаштырырга.

7. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

8. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Ташкичү авыл жирлеге башлыгы

Р.К.Вәлиев

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советының 2023 елның 9 октябрәндәге 22 санлы карарына 1 санлы кушымта

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАШКИЧҮ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

№ _____

Кече Урыссу ав.

_____ 2023 ел

**Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы
«Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү
турында**

Россия Федерациясе Конституциясе, 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарәнә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2005 елның 21 июлендәге «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында»гы 97-ФЗ санлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Конституциясе, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставыны таянып, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының 2023 елның 1 ноябрәндәге «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге Советы карары проекты буенча гавами тыңлаулар беркетмәсен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының 2023 елның 1 ноябрәндәге «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге советы карары проекты буенча гавами тыңлаулар нәтижеләре буенча, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итәргә.

2. 2005 елның 21 июлендәге «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында»гы 97-ФЗ санлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органында Татарстан Республикасы Ютазы

муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын теркәргә.

3. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын һәм «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставында каралган тәртиптә әлеге карарны рәсми бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне) муниципаль берәмлек уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы территориаль органыннан кергән көннән соң 7 эш көненнән дә соңга калмыйча тәэмин итәргә.

4. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы һәм әлеге карарның 3 пунктында каралган тәртиптә аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка житкергәннән) соң үз көченә керә.

5. Әлеге карар үз көченә кергән мизгелдән һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставыннан үз көчләрен югалткан дип танырга: Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының 2019 елның 17 июлендәге «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында»гы 9 санлы Ташкичү авыл жирлеге Советы карары; Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан теркәлгән Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының 2019 елның 7 августындагы RU дәүләт теркәве № 165433092019001; Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының 2019 елның 14 октябрэндәге «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында»гы 14 санлы Ташкичү авыл жирлеге Советы карары.

6. Әлеге карарны «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru/>, адресы буенча, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге торак пунктлары территориясендә түбәндәге адрес буенча махсус мәгълүмат стендларында халыкка житкерергә: Кече Урыссу авылы, Совет урамы, 21А йорт, КФҮ бинасы; Ташкичү авылы, Чишмә урамы, 28А йорт, авыл мәдәният йорты бинасы; Хөррият авылы, Хөррият урамы, 5 санлы йорт янында; Биектау бистәсе, Тынычлык урамы, 25 санлы йорт янында, шулай ук “Бердәм дәүләти һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы” федераль дәүләт мәгълүмат системасында һәм «Рәсми Татарстан» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә <http://jutaza.tatarstan.ru>.

7. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

8. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны үз өстемдә калдырам.

**Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Ташкичү авыл җирлеге башлыгы**

Р.К.Вәлеев

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советының 2023 елның “___” _____ санлы карарына кушымта

**Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Ташкичү авыл жирлеге Советының
_____ санлы карары белән
кабул ителгән**

**Совет рәисе, Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
Ташкичү авыл жирлеге башлыгы
_____ Р.К.Вәлиев**

**Татарстан Республикасы
Ютазы муниципаль районы
“Ташкичү авыл жирлеге”
Муниципаль берәмлек
УСТАВЫ**

**Кече Урыссу ав.
2023 ел**

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 маддә. Авыл жирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә авыл жирлеге статусы бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге. Кыскача варианты «Ташкичү авыл жирлеге» (алга таба торак пункт).

3. «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге составына керә.

2 маддә. Торак пунктның территорияль төзелеше

1. Торак пункт территориясе составына Кече Урыссу авылы, Ташкичү авылы, Хөррият авылы, Биектау бистәсе керә.

2. Ташкичү торак пункты авыл жирлегенә административ үзәге булып тора.

3. Торак пункт чикләре Татарстан Республикасының 2005 елның 31 гыйнварындагы «Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында»гы 46-ТРЗ санлы Законы белән билгеләнгән.

4. Торак пункт территориясе составына милек формасына һәм максатчан билгеләнешенә карамастан жирләр керә.

5. Торак пункт чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

3 маддә. Торак пунктның рәсми символлары

1. Торак пункт тарихи, мәдәни, милли һәм башка жирле традицияләренә һәм үзенчәлекләренә чагылдырган рәсми символлар урнаштырырга хокуклы.

2. Торак пункт гербынан тыш, аның рәсми символлары буларак федераль закон нигезендә башка символлар да каралырга мөмкин.

3. Рәсми символларның тасвирламасы, аларны куллану тәртибе федераль законнарда һәм геральдик Кагыйдәләргә ярашлы рәвештә торак пункт Советы тарафыннан расланган Торак пункт символлары турында Нигезләмә белән билгеләнә.

4 маддә. Гражданның жирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы

1. Жирле үзидарэ Россия Федерациясе гражданны (алга таба гражданны) тарафыннан жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан – туры ихтыяр белдерүнең башка формаларында катнашу, шулай ук элге Уставта каралган сайлап куелган һәм башка жирле үзидарэ органы аша башкарыла.

2. Гражданны жирле үзидарэне турыдан-туры да, үз вәкилләре аша да, женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, милек һәм вазифа хәленә, дингә мөнәсәбәтенә, ышануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына карамастан, тигез хокукларга ия.

Торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче чит ил гражданны жирле үзидарэ гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенә халыкара килешүләренә һәм федераль законнарда ярашлы хокукларга ия.

3. Гражданны жирле үзидарэ органына һәм жирле үзидарэ вазифаи затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарэ органы эшчәнлге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Жирлекнең жирле үзидарэ органы һәм вазифаи затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылышлы документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук, әгәр законда башкасы каралмаган булса, жирлекнең жирле үзидарэ органы эшчәнлге турында гражданнының башка тулы һәм ышанычлы мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

5. Жирле үзидарэ органы массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка даими рәвештә торак пунктны һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт эше, торак-коммуналь хужалык, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр чөлтәрен үстерү, социаль ташламалар турында хәбәр итәләр, 2009 елның 09 февралендәге «Дәүләт органы һәм жирле үзидарэ органы эшчәнлге турында мәгълүматка керүне тәмин итү турында»гы 8-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә жәмәгать тәртибен һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләренә саклау торышы.

6. Гражданны, оешмалар, әгәр алар законнарда каршы килсәләр, гражданнының хокукларын, ирекләрен бозсалар, жирлекнең жирле үзидарэ органы һәм вазифаи затларының карарларын, гамәлләрен (гамәлсезлеген) судта бәхәсләшәргә хокуклы.

5 маддә. Жирле үзидарәнең хокукый нигезе

1. Жирлекнең жирле үзидарэ хокукый нигезен халыкара хокукның гомум танылган принциплары һәм нормалары, Россия Федерациясенә халыкара килешүләре, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституцион законнар, 2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, аларда ярашлы рәвештә Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары (Россия Федерациясе Президентының указлары һәм боерыклары, Россия Федерациясе Хөкүмәте карарлары һәм боерыклары,

федераль башкарма хакимият органнарының башка норматив хокукий актлары), Татарстан Республикасы Конституциясе, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукий актлары, жирлек уставы, жирле референдумнарда һәм гражданнар жыеннарында кабул ителгән карарлар һәм башка муниципаль хокукий актлар.

6 маддә. Жирле үзидарә органнары структурасы

1. Жирле үзидарә органнары структурасына жирлек Советы, жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты, жирлекнең Контроль-хисап органы, законнарга ярашлы рәвештә төзелә торган башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге уставка үзгәрешләр кертү юлы белән башкарыла.

7 маддә. Жирле әһәмияттәге торак пункт мәсьәләләре

1. Авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү;

3) жирлекнең муниципаль милкендә булган милеккә ия булу, файдалану һәм аның белән идарә итү;

4) торак пунктлар чикләрендә янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәмин итү;

5) торак пунктта яшәүчеләрне элементә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ял оештыру һәм авыл халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

7) Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру;

8) торак пунктның архив фондларын формалаштыру;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, инвалидлар өчен социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларына һәм күрсәтелә торган хезмәтләргә ирешү мөмкинлеген тәмин итү таләпләрен үтәү, жирлек территориясен күрсәтелгән Кагыйдәләргә ярашлы төзекләндерүне оештыру;

10) адреслашу объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына исемнәр бирү (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль-ара эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, мәгълүматны Дәүләт адреслы реестрлар;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) торак пунктта балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыру һәм гамәлгә ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлекне оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм жирләү урыннарын тоту;

16) торак пункт чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыру;

17) торак пунктлар чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә;

18) торак пункт территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклауға һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) авыл жирлегендә яшәүчеләрнең күпләп ял итү өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына иреккә керүен тәмин итү;

20) Россия Федерациясенә гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелешне сүтү турында карар, үз белдеге белән төзелешне сүтү яисә аны рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларына, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә, территорияне планлаштыру буенча документациягә, яисә капитал төзелеш объектлары параметрларына федераль законнар белән билгеләнгән мәжбүри таләпләргә туры китерү турында Карар кабул итү законнар белән.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә жирле үзидарә органнары белән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетыннан «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегә бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларга тапшыру турында килешү төзәргә хокуклы.

Күрсәтелгән килешүләр билгеле бер вакытка төзелергә, аларның гамәлдә булу нигезләрен һәм туктатылу тәртибен билгеләүче нигезләмәләренә, шул исәптән вакытыннан алда, тапшырыла торган вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәкле бюджетара трансфертларның әлеге өлешендә күрсәтелгән еллык күләмен билгеләү тәртибен үз эченә алырга, шулай ук килешүләренә үтәмәгән өчен финанс санкцияләрен күздә тотарга тиеш. Килешүләр төзү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8 маддә. Жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләренә хәл итүгә хокуклары

1. Жирле үзидарә органнары:

- 1) торак пункт музейларын булдыру;
- 2) торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкару;
- 3) опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнашу;
- 4) торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренә хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;
- 5) Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торак пункт территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;
- 6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;
- 7) муниципаль янгын күзәтчелеген булдыру;
- 8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;
- 9) кеше хокукларын тәмин итүне жәмәгать контролендә тотучы жәмәгать күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган кешеләргә ярдәм күрсәтү;
- 10) 1995 елның 24 ноябрәндәгә «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»гы 181-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү;
- 11) гражданнарга торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын арендау шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак урыннарын бирү;
- 12) торак пункт территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру;
- 13) 2016 елның 23 июнендәгә «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында»гы 182-ФЗ санлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәгә чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең, адаптив физик культура һәм адаптив спортның Физик культурасын һәм спортны үстерүгә ярдәм күрсәтү;

15) Россия Федерациясенң 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 санлы «кулланучылар хокукларын яклау турында»гы Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау буенча чараларны гамәлгә ашыру;

16) полициянең участок вәкаләтлесе вазифасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазифаны биләү чорына торак бина бирү;

17) алкоголь, наркотик яки башка төрле токсик исерек хәлдә булган кешеләргә ярдәм күрсәтү буенча чаралар үткәрү.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләргә хәл итәргә, 2003 елның 06 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 19 маддәсенең нигезендә тапшырылмаган башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга, шулай ук органнар компетенциясенә кермәгән башка мәсьәләләргә хәл итәргә хокуклы башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарәсе, дәүләт хакимияте органнары һәм аларның компетенциясеннән федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән чыгарылмаган, жирлек бюджеты керемнәре хисабына, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм өстәмә түләүләр нормативлары буенча салым керемнәре керемнәреннән тыш.

9 маддә. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре

Жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү максатларында жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәге вәкаләтләргә ия:

1) жирлек уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, муниципаль хокукый актлар чыгару;

2) жирлекнең рәсми символларын билгеләү;

3) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзү, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлегенә финанс белән тәмин итү һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан муниципаль биремне үтәүне финанс белән тәмин итү, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуны гамәлгә ашыру;

4) муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләргә тарифлар билгеләү һәм, әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр башкарган эшләр;

5) 2010 елның 27 июлендәге «Жылылык белән тәмин итү турында»гы 190-ФЗ санлы Федераль законда каралган жылылык белән тәмин итүне оештыру вәкаләтләре;

6) су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү өлкәсендә 2011 елның 07 декабрендәге «Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында»гы 416-ФЗ санлы Федераль законда каралган вәкаләтләргә;

7) 2014 елның 28 июнендәге «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында»гы 172-ФЗ санлы Федераль законда каралган стратегик планлаштыру өлкәсендәге вәкаләтләрне;

8) муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм уздыруны оештыру һәм матди-техник тәмин итү, депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты, жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

9) жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын чагылдыра торган статистик күрсәткечләрне жыюны оештыру һәм күрсәтелгән күрсәткечләрне дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә бирү;

10) жирлекләрнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, жирлекләрнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, таләпләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган жирлекләрнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын эшләү һәм раслау;

11) жирлекнең муниципаль хокукый актларын бастырып чыгару, жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу, жирлек халкына жирлекнең социаль-икътисадый һәм мәдәни үсеше турында рәсми мәгълүматны житкерү, аның ижтимагый инфраструктурасын һәм башка рәсми мәгълүматны үстерү турында басма массакуләм мәгълүмат чарасы учреждениесе;

12) федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләрне гамәлгә ашыру;

13) жирлек жирле үзидарәсенә сайланулы вазыйфаи затларына, жирлекнең сайланулы жирле үзидарә органнары эгъзаларына, жирлекнең вәкиллеке органы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләр һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем бирүне һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру, мәгариф турында Россия Федерациясе законнарында һәм муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә муниципаль хезмәт өчен кадрлар эзерләүне оештыру;

14) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау һәм гамәлгә ашыру, муниципаль торақ фонды тәшкит итә торган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен үткәрүне оештыру, жирлек чикләрендә энергияне сак тоту турындагы һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыру һәм үткәрү;

15) 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон һәм жирлек уставы нигезендә башка вәкаләтләр.

1. Жирлек Уставының 7 маддәсе нигезендә кертелгән мәсьәләләр буенча

жирле эһәмияттәге мәсьәләләр, федераль законнар, жирлек Уставы белән күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итү буенча жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре билгеләнергә мөмкин.

2. Федераль законнарда билгелэнгән очрақларда Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары арасында вәкаләтләрне янадан бүлү гамәлгә ашырылырга мөмкин. Вәкаләтләрне янадан бүлү Татарстан Республикасы Дәүләт Советы вәкаләтләренең кимендә срогына рөхсәт ителә. Татарстан Республикасының мондый законнары чираттагы финанс елы башыннан үз көченә керә.

3. 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законнда каралган башка вәкаләтләрне муниципаль милеккә идарә итү, жирле бюджетны булдыру, раслау һәм үтәү, жәмәгать тәртибен саклауны гамәлгә ашыру, жирле үзидарә органнары структурасын билгеләү, жирлек территориясе чикләрен үзгәртү, шулай ук 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законнда каралган башка вәкаләтләрне Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләренә кертү рөхсәт ителми.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү максатларында жирлек өчен ирекле нигездә социаль әһәмиятле булган (шул исәптән кизү торулар) гражданның гамәлгә ашыруга жәлеп итү турында карар кабул итәргә хокуклы.

5. Социаль әһәмияткә бары тик махсус һөнәри эзерлек таләп ителми торган эшләр генә кертеләргә мөмкин.

6. Социаль әһәмиятле эшләрне башкаруга жирлекнең хезмәткә сәләтле балигы яшьтәге кешеләре төп эшләреннән азат булган яки уку вакытыннан өч айга кимендә бер тапкыр түләүсез нигездә жәлеп ителәргә мөмкин. Шул ук вакытта социаль әһәмияткә ия эшләрнең озынлыгы рәттән дүрт сәгатәтән артык була алмый.

7. Әлеге маддәдә билгелэнгән жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла.

10 маддә. Муниципаль контроль

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актларда билгелэнгән таләпләрнең үтәлешен муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар, ә контрольнең тиешле төрләре жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очрақларда шулай ук федераль законнарда, Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгелэнгән таләпләрнең үтәлешен муниципаль контроль оештыралар һәм гамәлгә ашыралар.

2. Муниципаль контроль төрләрен оештыру һәм гамәлгә ашыру 2020 елның 31 июлендәге «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында»гы 248-ФЗ санлы Федераль закон белән жайга салына.

3. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибе жирлек советы тарафыннан раслана торган муниципаль контроль турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

11 маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен бирү 2003 елның 06 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон һәм 2021 елның 21 декабрдәге «Россия Федерациясе субъектларында гавами хакимият оештыруның гомуми принциплары турында»гы 414-ФЗ санлы Федераль закон таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасының аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары үз компетенциясе чикләрендә үтәү өчен мәжбүри норматив хокукый актлар чыгарырга һәм аларның үтәлешен контрольдә тотарга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнарына аерым дәүләт вәкаләтләре чикләнмәгән вакытка яки, әгәр әлеге вәкаләтләрнең билгеле бер гамәлдә булу вакыты булса, әлеге вәкаләтләр гамәлдә булу вакытына бирелә ала.

4. Жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен финанс белән тәэмин итү жирле бюджетларга тиешле бюджетлардан бирелгән субвенцияләр хисабына гына башкарыла.

5. Жирле үзидарә органнары өстәмә рәвештә үз матди ресурсларын һәм финанс средстволарын жирлек уставында каралган очракларда һәм тәртиптә аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кулланырга хокуклы.

6. Жирле үзидарә органнары бу максатларга бүленгән матди ресурслар һәм финанс средстволары чикләрендә аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен җаваплы.

7. Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары жирле үзидарә органнарының аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруын, шулай ук бу максатларга бирелгән матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан файдалануны тикшерә.

12 маддә. Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

13 маддә. Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарэ органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре:

- 1) жирле үзидарэ органнарының торак пунктны социаль-иқтисади үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы;
- 2) жирле үзидарэ органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр (килешүләр) төзү;
- 3) даими яки вакытлыча координацион, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнары булдыру;
- 4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;
- 5) законнарда билгеләнгән башка үзара эш итү формалары.

14 маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибен кертәп, 2007 елның 02 мартындагы «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында»гы 25-ФЗ санлы Федераль закон, 2013 елның 25 июнендәге «Муниципаль хезмәт турында»гы 50-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы кодексы, жирлек Советы тарафыннан раслана торган жирлекнең муниципаль хезмәт турында Нигезләмә һәм башкалар белән гамәлгә ашырыла жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән.

II бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ

15 маддә. Торак пунктта яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары

Торак пункт халкы жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) авыл жирлегә Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) торак пунктның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданның хокук булдыру инициативасы;
- 6) территорияль ижтимагый үзидарә;
- 7) жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары
- 8) гражданның жыйыны;
- 9) гражданның жыйыны;
- 10) гражданның конференциясе (делегатлар жыйылышы);

- 11) гражданнар арасында сораштыру;
- 12) инициативалы проектлар;
- 13) жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуы;
- 14) гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре;
- 15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формалар.

16 маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум халык тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә хәл итү максатыннан үткәрелә.

2. Жирле референдум торак пунктның бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Жирле референдум билгеләү турында карарны торак пункт Советы кабул итә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданның тәкъдим иткән инициатива буенча;

2) сайлау берләшмәләре, уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителгән инициатива буенча;

3) жирлек Советы һәм жирлек башлыгы инициативасы буенча, алар тарафыннан бергәләп тәкъдим ителгән.

4. Жирле референдумны гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча билгеләү шарты булып әлеге инициативаны яклап имзалар жыю тора, аларның саны референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан ким булмаска тиеш.

Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителгән референдум үткәрү инициативасы федераль закон белән билгеләнгән һәм аңа ярашлы рәвештә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы тәртибендә рәсмиләштерелә.

Жирлек Советы һәм жирлек башлыгы тарафыннан берлектә тәкъдим ителгән референдум үткәрү инициативасы жирлек Советы карары һәм жирлек башлыгы карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны тәкъдим итү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Жирлек Советы жирле референдумны жирлек советына документлар кәргән көннән алып 30 көн эчендә билгеләргә тиеш, алар нигезендә жирле референдум билгеләнә.

Әгәр жирле референдум жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән булса, референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, жирлек башлыгы, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яки прокурор мөрәжәгәте нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән жирле референдум территорияль сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә аны үткәрүне тәмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте башкарма органы яки жирле

референдум үткәрүне тәэмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан башкарыла.

6. Жирле референдумда яшәү урыны торак пункт чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданны катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданны яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнашалар.

Тавыш бирү нәтижәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазифаи затлары яки жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан раслауга мохтаж түгел.

8. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарны, алар арасында вәкаләтләргә аеруга ярашлы рәвештә, әлеге устав белән үтәүне тәэмин итә.

9. Жирле референдум үткәрү турында карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар федераль законнарда ярашлы рәвештә суд тәртибендә шикаять ителергә мөмкин.

10. Гражданның жирле референдумда катнашу хокукына гарантияләр, шулай ук жирле референдумны әзерләү һәм үткәрү тәртибе Федераль закон һәм аңа ярашлы рәвештә кабул ителә торган 2004 елның 24 мартындагы «Жирле референдум турында»гы 23-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

17 маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә жирлек Советы депутатларын сайлау максатларында үткәрелә.

2. Муниципаль сайлаулар поселок Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлаулар билгеләү турында карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Бу карар массакуләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарылырга тиеш. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән очракларда сайлауларны билгеләү турында Карар Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан кабул ителә.

3. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм үткәрү территориаль сайлау комиссиясенә аларның компетенциясе чикләрендә йөкләнә.

4. Жирлек Советы депутатларын сайлау федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Авыл жирлегә Советы депутатлары сайлау округына сайлаучылар вәкиллеге уртача нормасы нигезендә төзелгән бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

6. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган теркәлгән кандидат бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр дә жирлек Советы депутатларын сайлауда бер мандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидат буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 проценты тавышларын алган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар алган тавышлар саны тигез булганда, элек теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

7. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

18 маддә. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, сайлаучылар тарафыннан закон һәм әлеге Устав нигезендә һәм тәртибендә кире чакырылырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып сайлаучыларның аңа карата ышанычын шик астына куючы һәм жирлек башлыгының депутатлык бурычларын яки бурычларын үтәмәүдә, депутат, жирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр башкаруда һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, законнарны һәм башкаларны бозуда чагылган депутатның суд тәртибендә расланган конкрет хокуксыз карарлары яки гамәлләре (гамәлсезлегә) тора. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының, әлеге устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актлар.

3. Авыл жирлегә Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы буенча үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу һәм аңа ярдәм итү өчен гражданның имзаларын жыю инициативасын тәкъдим итү өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия булган кимендә 10 кешедән торган инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем территорияль сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү турында үтенеч белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркемнең үтенечендә депутатны чакыртып алу өчен нигез булып торган конкрет законсыз карар яки гамәл (гамәл итмәү) күрсәтелергә тиеш, аның туган көне, туган көне, паспорт яки паспортны алыштыручы документ сериясе, номеры һәм датасы, аны биргән органның исеме яки коды, шулай ук инициатив эгъзаның һәр эгъзасының яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Жирлек территориясендә аның исемненән эш итәргә вәкаләтле затлар һәм төркемнәр. Инициатив төркемнең үтенече әлеге төркемнең барлык эгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Гаризага суд карары кушылырга тиеш, ул күрсәтелгән законсыз карарларны яки депутатның гамәлләрен (гамәлсезлеген) раслый.

6. Инициатив төркемне теркәү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау өчен имзалар жыю, жыелган

имзаларны тикшерү жирле референдум үткәрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм жирле референдум үткәрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә, 2003 елның 06 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

8. Территориаль сайлау комиссиясе тарафыннан инициатив төркемнең үтенечен караганда, жирлек Советы тарафыннан жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә, тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак тәкъдим ителгән шартлар турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Әлеге депутат алдан, территориаль сайлау комиссиясе, жирлек Советы утырышлары уздырылганчы өч көннән дә соңга калмыйча, аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр итәргә тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, аны чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәргәндә, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирү максатыннан, инициатив төркем белән тигез нигездә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан ким булмаган өлеше кире чакырылган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

12. Сайлау комиссиясе 5 көн эчендә, рәсми рәвештә тавыш бирү нәтижәләрен ясаганнан соң, инициатив төркемгә, жирлек советына һәм жирлек советының тиешле депутатына аны кире алу буенча тавыш бирү нәтижәләре турында язмача хәбәр итә.

19 маддә. Чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән чикләренә үзгәртүгә, торак пунктны үзгәртеп коруга ризалыгын алу максатыннан үткәрелә.

2. Чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү торак пунктның бөтен территориясендә яки аның территориясендә бер өлешендә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән очрактарда үткәрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»гы 67-ФЗ санлы Федераль закон һәм 2004 елның 24 мартындагы «Жирле референдум турында»гы 23-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән

тәртиптә, 2003 елның 06 октябрдәгә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә.

4. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда сайлау хокукына ия булган торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше катнашкан булса, узган дип санала. Халыкның торак пункт чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше тавыш биргән булса, торак пунктны үзгәртү алынган дип санала.

5. Чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү һәм кабул ителгән карарлар мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

20 маддә. Гражданның хокук ижаты инициативасы

1. Гражданның 2003 елның 06 октябрдәгә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты нигезендә билгеләнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасына хокуклы.

2. Хокук булдыру инициативасы белән сайлау хокукына ия гражданның төркеме чыгыш ясыя ала. Гражданның инициатив төркеменен минималь саны муниципаль берәмлек вәкилләре органының норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының 3 процентыннан артмаска тиеш.

3. Хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыру максатыннан гражданның:

гражданның яшәү урыны буенча жьелышларын (эшләрен) һәм хокук булдыру инициативасын тикшерү һәм тәкъдим итү буенча башка коллектив чараларны оештыру һәм үткәрү;

хокук булдыру инициативасын тәкъдим итүне хуплау өчен имзалар жью буенча инициатив төркемнәр булдыру;

торак пунктта яшәүчеләрнең имзаларын жьюны һәм хокук булдыру инициативасын законнарга каршы килмәгән ысуллар белән тәкъдим итүне хуплау өчен агитация алып бару.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары гражданның хокук булдыру инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты, әлеге устав белән билгеләнгән компетенцияләренә ярашлы рәвештә, ул кертелгән көннән алып өч ай дэвамында жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан аның ачык утырышында мәжбүри каралырга тиеш.

Гражданның инициатив төркеме вәкилләренә әлеге проектны караганда үз позицияләрен белдерү мөмкинлегә тәмин ителергә тиеш.

6. Гражданның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау

процедурасы жирлек Советы Регламенты, жирлек башлыгының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Гражданнарның хокук ижаты инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтижәләре буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнар инициативалы төркеменә житкерелергә тиеш.

21 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Территориаль ижтимагый үзидарә дип гражданнарның яшәү урыны буенча торак пункт территориясенә бер өлешендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен мөстәкыйль һәм үз жаваплылыгы астында үз-үзләрен оештыруны аңларга кирәк.

2. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданнар жыйнары һәм конференцияләре үткәрү, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру аша башкарыла.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәге яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; торак пункт булмаган авыл торак пункты; гражданнарның башка яшәү территорияләре.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре элекке территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча торак пункт Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставына ярашлы рәвештә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын формалаштыру, вәкаләтләр, хокукларын һәм бурычларын туктату тәртибе, вәкаләтләр сәргы;

4) карар кабул итү тәртибе;

5) милекне сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән милектән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән идарә итү тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегә мәсьәләләре буенча гражданнар жыйнары, конференцияләре аның уставына ярашлы рәвештә чакырыла.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыйылышы, әгәр анда тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыру һәм гамэлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар жыеннарында сайланган делегатларның өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенң аерым вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;
2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кергү;

3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенң төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарэнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау;

7) инициатив проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.

11. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен яклай;

2) гражданнар жыеннарында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итә;

3) территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтияжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары хисабына да, жирле бюджет акчаларын кулланып территориаль ижтимагый үзидарэ органнары һәм жирле үзидарэ органнары арасындагы килешү нигезендә дә гамэлгә ашыра алалар;

4) жирле үзидарэ органнарына (жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм жирлек башкарма комитеты) әлеге органнар һәм жирле үзидарэ вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары инициативалы проектны проект инициаторлары буларак тәкъдим итә ала.

12. Территориаль ижтимагый үзидарэне оештыру һәм гамэлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеләнә.

22 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру максатларында гражданнар, жирле үзидарэ органнары инициативасы буенча территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы проектын эшләүче һәм бу территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданнар жыенын оештыручы гражданнар инициатив төркеме оештырыла.

2. Гражданнар жыены Тиешле территориядә территориаль ижтимагый үзидарэ булдыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул

итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү белән бәйлә мәсьәләләр буенча жирлек Советында гражданнар жыенын тәкъдим итәргә вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилләре (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән бирле оештырылган дип санала.

23 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар Жыенының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) жирлек башлыгына:

гражданнар жыенының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

гражданнар жыены протоколы, анда территориаль ижтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул ителде, анда гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне, сериясе, паспорты яки паспортын алыштыручы документ бирү датасы, вәкаләтле вәкилләрнең һәрберсенең яшәү урыны адресы күрсәтелгән;

территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике экземплярлы.

2. Әлеге статьяның 1 пункттында билгеләнгән документлардан тыш, башка документлар тапшыру турындагы таләп рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документларны алуда исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар килгән көннән алып ике атна эчендә жирлек Советының уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турындагы карары проекты алдан карау һәм эзерләүне оештыра.

4. Гражданнар Жыенының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм киңәшмә тавышы хокукы белән поселок Советы утырышында катнашырга хокуклы.

5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында яки әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны жирлек башлыгы алганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тартуны мотивацияләргә кирәк.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып Россия Федерациясе Конституциясенең территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларының, федераль законнарның, Татарстан Республикасы Конституциясенең һәм Татарстан Республикасы законнарының, жирлек Уставының, муниципаль берәмлекнең башка норматив хокукый актларының каршы килүе тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территориаль ижтимагый үзидарә булдыруның максатка туры килмәве мотивлары буенча рәхсәт ителми.

8. Жирлек Советы тарафыннан өч көн эчендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча кабул ителгән

мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә гражданнар жыены вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) житкерелергә тиеш.

9. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер экземпляры аны теркәү турында билге белән гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче экземпляр жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелгән үзгәрешләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан теркәлергә тиеш. Әлеге үзгәрешләр теркәлгән көннән үз көченә керә.

24 маддә. Жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, торак пункт Советы, торак пункт башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.

Халык яки поселок Советы инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар поселок Советы тарафыннан билгеләнә, ә поселок башлыгы инициативасы буенча поселок башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Жәмәгать тыңлауларына:

1) жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек уставына әлеге уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, конституция яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау формасында үзгәрешләр кертелгән очрактан тыш;

2) жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) торак пунктны социаль-иқтисади үстерү стратегиясе проекты;

4) торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре.

Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияләрне чикләү проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проектлары, рөхсәт ителгән чикнең чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турында карар проектлары буенча капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен жирдән файдалану һәм төзелешнең расланган кагыйдәләре булмаганда мондый файдалануның башка төренә үзгәртү мәсьәләләренә ачык тыңлаулар яки ижтимагый фикер алышулар үткәрелә, аларны оештыру һәм үткәрү тәртибе әлеге статьяның 4-10 өлешләренә ярашлы рәвештә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы закон нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

4. Жәмәгать тыңлауларын үткәрү турында карар муниципаль хокукый акт проектын тиешле орган яки жирлекнең вазифаи заты караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Жәмәгать тыңлауларын үткәрү турында мәгълүмат, аларны үткәрү вакыты һәм урыны күрсәтелгән, шулай ук жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль норматив хокукый акт проекты, жәмәгать тыңлаулары уздырылганчы 7 көннән дә соңга калмыйча, басылып чыгарылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш, шул исәптән Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында веб-адрес буенча «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының Бердәм «Рәсми Татарстан» порталын урнаштыру: <http://jutaza.tatarstan.ru/>), торак пунктның мәгълүмати стендларында, шулай ук Федераль дәүләт мәгълүмат системасында урнаштыру дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы.

6. Ачык тыңлаулар һәм муниципаль норматив хокукый акт проекты турында мәгълүмат бастырылган көннән башлап, жирлек халкы жирлек башлыгына ачык тыңлауларга чыгарылган муниципаль норматив хокукый акт мәсьәләсе яки проекты буенча тәкъдимнәр һәм искәrmәләр, шул исәптән «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша жиберергә хокуклы.

Искәrmәләр һәм тәкъдимнәр юнәлеше жәмәгать тыңлаулары уздырылганчы 2 эш көненнән дә соңга калмыйча тәмамлана.

Жирлек башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәrmәләрне гомумиләштерүне һәм аларны жәмәгать тыңлауларында катнашучыларга житкерүне оештыра.

7. Жәмәгать тыңлаулары муниципаль хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Жәмәгать тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакыруы белән үткәрелә. Жәмәгать тыңлауларында поселокта яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

8. Жәмәгать тыңлауларын үткәрү нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазифаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенциясенә жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектын кабул итү кертелгән.

9. Ачык тыңлаулар нәтижәләре бастырылырга (ачыкланырга) тиеш, шул исәптән Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында «Рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштырылырга тиеш: <http://jutaza.tatarstan.ru/>, торак пунктның мәгълүмат стендларында, шулай ук «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы " федераль дәүләт мәгълүмат системасында ачык тыңлаулар уздырылганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча урнаштырылачак.

10. Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткәрү тәртибе жирлек Советы тарафыннан расланган жәмәгать тыңлаулары турында Нигезләмә белән билгеләнә.

25 маддә. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияткәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, жирле үзидарә органнары һәм авыл жирлеге жирле үзидарәсе вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында халыкны мәгълүматлаштыру, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен жирлек территориясендә гражданнар жыеннары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар жыеннары авыллар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыены халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган очрақларда үткәрелә.

3. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар жыелышы жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренә жыелышында катнашу хокукына ия булган 10 проценттан ким булмаган гражданнар төркеменә язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жыенын үткәрү турында тәкъдим аның каравына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеген, жыенны үткәрү вакыты һәм урынын үз эченә алырга тиеш. Бу тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелыш үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә, аларның һәрберсенә фамилиясе, исеме, әтисенә исеме, туган көне, яшәү урыны адресы күрсәтелгән.

Жирлек советы гражданнар жыенын уздыру турында кертелгән тәкъдимне үзенә якынлашып килүче утырышында карый.

Жирлек советы гражданнар жыенын үткәрүдән аның максатка туры килмәве сәбәпләре буенча баш тартырга хокуклы түгел.

Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыенын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

5. Инициатива проектларын кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында Тиешле территориядә яшәүче 16 яшькә житкән кешеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыенын билгеләү һәм үткәрү тәртибе авыл жирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыенын үткәрү вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләргә жыелыш уздырылачак көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча массакүләм

мәғлүмат чаралары, почта хәбәрләре, йорт тирәли йөрүләр, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чаралар кулланып хәбәр ителә.

Гражданнар жыенын әзерләү һәм үткәрүне жирлекнең башкарма комитеты тәмин итә.

5. Жыелыш эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хоуклы. Жыелышта катнашу хокукына ия булган гражданнарның гомуми саны Муниципаль сайлаулар үткәргәндә кулланыла торган Россия Федерациясе гражданнарының Россия Федерациясе чикләрендә булган һәм яшәгән урыннары буенча теркәү исәп-хисабы мәғлүматлары нигезендә билгеләнә.

Әгәр анда жыелышта катнашу хокукы булган гражданнарның өчтән бер өлеше булса, гражданнар жыелышы хоуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта булган гражданнарның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм жирле үзидарә вазифаи затларына мөрәжәгатьләр кабул итә ала, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайлый ала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жыелышы кабул иткән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

11. Гражданнар жыенын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар Жыенының вәкаләтләре федераль закон, жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хоукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыены нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

26 маддә. Гражданнар жыены

1.Гражданнар жыены халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формасы булып тора.

2.Гражданнар жыены 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законда каралган очракларда һәм торак пункт Советы карары белән расланган Гражданнар жыенын үткәрүгә әзерлек тәртибе турындагы нигезләмәгә ярашлы рәвештә үткәрелә.

3. 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган очракларда гражданнар жыены үткәрелергә мөмкин:

1) торак пунктта торак пункт чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча (муниципаль район), аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, ул күрсәтелгән торак пункт территориясен башка торак пункт (муниципаль район) территориясенә кертүне күздә тоту;

2) торак пункт составына керүче торак пунктта яки муниципаль район чикләрендә торак пунктлар арасында урнашкан торак пунктта, әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

3) Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә, торак пункт составына керүче торак пункт территориясенә бер өлешендә яки муниципаль район чикләрендә торак пунктлар арасындагы территориядә урнашкан торак пункт территориясенә әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым чараларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча.

4.Гражданныр жыенын жирлек башлыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүче 10 кешедән ким булмаган төркем инициативасы буенча чакырырга мөмкин.

Торак пункт территориясе чикләрен билгеләү критерийлары, анда гражданнарның үзара салым чараларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча гражданнар жыены үткәренелергә мөмкин, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

5.Жыенны үткөрү инициативасын яклап жыелырга тиешле имзалар саны торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәү урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкит итә, әмма 25 имзадан ким булмаска тиеш.

6.Жирлек башлыгы тарафыннан чакырылган гражданнар жыены жирлек башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырылган гражданнар жыены жирлек Советы карары белән билгеләнә.

7.Торак пунктта яшәүчеләр алдан ук гражданнар жыенын үткөрү вакыты һәм урыны турында хәбәр ителә, алдан ук муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданнар жыены карарына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча материаллар белән торак пунктта гражданнар жыенын үткөрүгә әзерлек тәртибе турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртипкә ярашлы рәвештә билгеләнә.

8.Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлар регистрына кертелергә тиеш.

9.2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган гражданнар жыены сайлау хокукына ия булган торак пункт яки торак пункт халкының яртысыннан артыгы катнашында хокуклы. Әгәр торак пунктта сайлау хокукына ия булган әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы бер үк вакытта бергә булу мөмкинлегә булмаса, әлеге Уставка ярашлы рәвештә гражданнар жыены гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгән көннән алып бер айдан да артмаган вакыт эчендә этаплап үткәренә. Шулу ук вакытта элек гражданнар жыенында катнашкан кешеләр тавыш бирүдә катнашмый. Гражданныр жыены карары, әгәр аның өчен гражданнар жыенында

катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

27 маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә тикшерү һәм барлык торак пункт халкы вәкилләренең фикерен ачыклау кирәк булганда үткәрелә. Жирлекнең тиешле территорияль өлешләрендә яшәүче гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру авыр булган очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе жирлек советының әлеге Уставы һәм (яки) норматив хокукый акты, территорияль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, торак пункт Советы, торак пункт башлыгы инициативасы буенча үткәрелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) поселок Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

28 маддә. Гражданнар арасында сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру бөтен территориядә яки жирлек территориясенә бер өлешендә халыкның фикерен ачыклау һәм аны исәпкә алу өчен жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан карарлар кабул иткәндә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерында.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда 16 яшькә житкән жирлектә яки аның бер өлешендә инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән кешеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнар арасында сораштыру:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча жирлек советы яки жирлек башлыгы;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм республикаара эһәмияттәге объектлар өчен жирлекләренң максатчан билгеләнешен үзгәртү турында Карар кабул иткәндә гражданның фикерен исәпкә алу өчен;

3) гражданныдан сораштыру әлеге инициативалы проектны хуплау турында гражданның фикерен ачыклау өчен, 16 яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән Торак пунктта яки аның бер өлешендә яшәүчеләр инициативасы буенча үткәрелә.

4. Гражданны сораштыруны билгеләү һәм үткәрү тәртибе Татарстан Республикасы Законы нигезендә жирлек уставы һәм жирлек Советы карары белән билгеләнә.

5. Гражданны сораштыруны билгеләү турында карарны поселок Советы кабул итә. Гражданныдан сораштыру үткәрү өчен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайты кулланылырга мөмкин: <http://jutaza.tatarstan.ru/>. жирлек Советының гражданныдан сораштыру билгеләү турындагы карарында:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм вакыты;

2) Сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителгән (тәкъдим ителгән) сорауны (соруларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру таблицасының формасы;

5) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны;

6) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенң рәсми сайты кулланып, гражданныдан сораштыру үткәргән очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Авыл халкы гражданны сораштыру уздыру турында 10 көн алдан хәбәр ителә.

7. Гражданны сораштыруга әзерләү һәм үткәрү белән бәйле чараларны финанслау:

1) жирлек бюджеты акчалары хисабына жирлекнең жирле үзидарә органнары яки жирлек халкы инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә.

8. Сораштыру нәтижәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә бастырылырга (ачыкланырга) тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән авылның теләсә кайсы кешесе танышырга хоуклы. Сораштыру нәтижәләре жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә исәпкә алынырга тиеш.

29 маддә. Инициатив проектлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яки башка мәсьәләләрне хәл итү буенча жирлекнең жирле үзидарә органнарына бирелгән чараларны гамәлгә ашыру максатыннан жирлекнең башкарма комитетына инициатив проект кертелергә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла торган торак пункт территориясенә бер өлешен билгеләү тәртибе торак пункт Советы карары белән билгеләнә.

2. Инициатива проектының кертү инициативасы белән ун алты яшькә житкән һәм жирлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданның торган инициатив төркем, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары (алга таба проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны поселок Советы карары белән киметелергә мөмкин. Проект инициаторы булып тору хокукы жирлек Советы карарына ярашлы рәвештә жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка кешеләргә дә бирелергә мөмкин.

3. Инициатива проекты түбәндәге мәгълүматларны үз эченә алырга тиеш:

1) авыл халкы яки аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган вакыты;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырылган (мөмкин булган) финанс, милек һәм (яки) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат;

7) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен әлеге акчаларны куллану күздә тотылган очракта, инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләмнән тыш, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) торак пункт территориясен яки аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешен күрсәтү, торак пункт Советы карары белән билгеләнгән тәртипкә ярашлы;

9) жирлек Советы карарында каралган башка мәгълүматлар.

4. Инициатива проекты, ул жирлекнең башкарма комитетына кертелгәнчә, инициатива проектының тикшерү, жирлек халкының яисә аның бер өлеше мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатива проектының гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук жыен, жыелыш яки конференция тарафыннан инициатива проектына ярдәм итү турында Карар кабул итү максатларында гражданның жыенында, жыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданның жыенында яки конференциясендә каралырга тиеш. Шулай ук вакытта бер жыенда, бер жыелышта яки гражданның бер конференциясендә берничә инициативалы проектны карау мөмкин.

Жирлек Советы карары белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен гражданнардан сораштыру, аларның имзаларын жыю юлы белән дә ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Проект инициаторлары инициативалы проектны жирлекнең башкарма комитетына керткәндә, аңа тиешлечә гражданнар жыены, жыелышы яки конференциясе протоколын, гражданнардан сораштыру нәтижәләрен һәм (яки) жирлек халкының яки аның бер өлешенең инициативалы проектка ярдәм итүен раслаучы имза кәгазьләрен кушалар.

5. Жирлекнең башкарма комитетына инициатив проект кертү турындагы мәгълүматны бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында «Рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга кирәк. <http://jutaza.tatarstan.ru/> жирлекнең башкарма комитетына инициатив проект кертелгәннән соң өч эш көне дәвамында мәгълүматны үз эченә алырга тиеш, әлегә статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән, шулай ук проект инициаторлары турында. Бер үк вакытта гражданнар жирлекнең башкарма комитетына инициатив проект буенча үз искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен тәкъдим итү мөмкинлеге турында хәбәр итәләр, аларны тапшыру вакыты биш эш көненнән дә ким була алмый. Үз фикерләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житкән торак пункт халкы юлларга хокуклы. Әгәр жирлекнең башкарма комитеты күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга мөмкинлекләре булмаса, күрсәтелгән мәгълүмат Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында «рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштырыла: <http://jutaza.tatarstan.ru/>.

6. Инициатив проект жирлекнең башкарма комитетына ул кертелгән көннән алып 30 көн эчендә мәжбүри каралырга тиеш. Жирлекнең башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтижәләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшне жирле бюджет турында карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга һәм (яки) жирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә (жирле бюджет турында карарга үзгәрешләр кертү) ярашлы рәвештә давам итәргә;

2) инициатив проектны хуплаудан баш тарту һәм аны инициаторларга кире кайтару, инициатив проектны хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтү.

7. Жирлекнең башкарма комитеты түбәндәге очраklarның берсендә инициатив проектны хуплаудан баш тарту турында Карар кабул итә:

1) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектынның федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, әлегә Уставка туры килмәве;

3) жирле үзидарэ органнарының кирэкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмау сәбәпле инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкин түгел;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирэкле акчалар күләмендә жирле бюджет акчаларының булмавы, аларны формалаштыру чыганагы инициатив түләүләр түгел;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижәләрәк ысул белән чишү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проектны конкурс сайлап алудан үтмәгән дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пунктнда каралган очракта проект инициаторларына инициатив проектны бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарэ органы яки дәүләт органы каравына аларның компетенциясенә туры китереп тәкъдим итәргә хокуклы.

9. Инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс буенча сайлап алу тәртибен жирлек советы билгели.

10. Әгәр жирлекнең башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән эчтәлеге буенча охшаш өстенлекле проблемаларны тасвирлап, жирлекнең башкарма комитеты конкурс сайлап алуын оештыра һәм бу хакта проект инициаторларына хәбәр итә.

11. Инициатив проектларны конкурс сайлап алуны үткәрү коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аның эшчәнлеге һәм формалашу тәртибе поселок Советы карары белән билгеләнә. Коллегиаль орган (комиссия) составы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан формалаштырыла. Шулай ук вакытта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының яртысы жирлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс сайлап алуын үткәргәндә коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен белдерү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

12. Проект инициаторлары, тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче, гражданнар жыены, жыелышы яки конференциясе тарафыннан вәкаләтләнгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән башка затлар инициативалы проектны гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе законнарына каршы килмәгән формаларда ижтимагый контрольдә тотарга хокуклы.

13. Жирлек башкарма комитетының инициатив проектны каравы, инициатив проектны гамәлгә ашыру барышы, шул исәптән акчаларны куллану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәт һәм (яки) хезмәттә катнашуы турында мәгълүмат, веб-адрес буенча «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникацион челтәрендә Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарэ органнарының Бердәм «Рәсми Татарстан» порталын бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга тиеш: <http://jutaza.tatarstan.ru/>. Жирлек башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре турындагы хисабы Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында «Рәсми Татарстан» дәүләт

хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш: <http://jutaza.tatarstan.ru/> инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн дәвамында. Әгәр жирлекнең башкарма комитеты күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга мөмкинлекләре булмаса, күрсәтелгән мәгълүмат Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында «рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштырыла: <http://jutaza.tatarstan.ru/>.

30 маддә. Жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар жирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яки тиешле территориядә яшәүче гражданныр таләбе буенча жирлек советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проектының тексты һәм халык фикер алышуына чыгарылачак мәсьәләләр буенча башка материаллар халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырыла, торақ пунктта яшәүчеләргә жибәрелә, халык белән танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән игълан ителә.

3. Мәсьәләне халык фикер алышуына чыгару белән бер үк вакытта жирлек советы фикер алышу барышында килгән тәкъдимнәрне һәм искәртмәләрне карау эшен оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзи.

4. Жирлек Советы муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне тикшерүне тәмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәртмәләр торақ пункт Советына жибәрелә.

6. Муниципаль хокукый актлар проектлары һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәртмәләр жирлек Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышу нәтижеләре турында халыкка хәбәр ителә.

31 маддә. Гражданнырның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатъләре

1. Гражданныр жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәжәгатъләр ясау хокукына ия.

2. Гражданныр мөрәжәгатъләре 2006 елның 02 маендагы «Россия Федерациясе гражданныр мөрәжәгатъләрен карау тәртибе турында»гы 59-ФЗ

санлы Федераль закон, 2003 елның 12 маендагы «Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында»гы 16-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарә вазыйфай затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы.

32 маддә. Торак пунктта яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка формалары

1. Жирлекнең элге Уставында каралган федераль законнар нигезендә халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары белән беррәттән, гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Жирле үзидарәне жирлектә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклек принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфай затлары халыкка жирле үзидарә халкына турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарә гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ТОРАК ПУНКТ СОВЕТЫ

33 маддә. Торак пункт Советы Жирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Торак пункт Советы даими эшләүче, жирле үзидарәнең коллегияль вәкиллекле органы булып тора.

2. «Торак пункт Советының рәсми исеме» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлегенә Советы". Кыскача вариант Ташкичү авыл жирлегенә Советы (алга таба торак пункт Советы).

3. Авыл жирлегенә Советының вәкаләтләре 5 ел.

4. Жирлек советы жирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тота.

5. Торак пункт Советының мөһерләре, үз атамасы белән бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

34 маддә. Торак пункт Советы составы

1. Жирлек советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайлана торган 10 депутаттан тора.

2. Жирлек советы аның составына билгелэнгән сандагы депутатларның өчтән ике өлешен сайлаганда хокуклы булып тора.

35 маддә. Авыл жирлеге Советы депутаты статусы

1. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яна чакырылыш жирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла. Яңа чакырылыш поселок Советы эшен башлаган көн булып аның сайлаулардан соң беренче утырышын үткөрү көне санала.

2. Жирлек Советы депутаты азат ителмәгән нигездә эшли, депутатлык эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып бара, әлеге уставта билгелэнгән очрақлардан тыш. Ташкичү авыл жирлегендә даими нигездә бер генә депутат эшли ала.

3. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән очрашулары махсус билгелэнгән урыннарда, шулай ук ишегалды эчендәге территорияләрдә, аларны үткөрү тормышны тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының эшчәнлеген бозмаса, жәяүлеләр һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулау тудырмаса яки гражданның торак биналарга яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә комачауламаса, үткәрелә. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яки жирле үзидарә органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта жирлек Советы депутаты әлеге органнарда аларны үткөрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

4. Жирлекнең башкарма комитеты депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен махсус билгелэнгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели.

5. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән ачык чара формасындагы очрашулары Россия Федерациясенә жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында законнарына ярашлы рәвештә үткәрелә.

6. Жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгелэнгән ачык чара рәвешендә жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткөрүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

7. Жирлек Советы депутаты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

8. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав, жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырыла.

9. Жирлек Советы депутаты жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләрен дә үз эченә алырга тиеш:

1) эшкуарлык эшчәнлегенә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнмәскә, шулай ук хужалык итүче субъект белән идарә итүдә

катнашырга (торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, бакчачылык, бакчачылык, дача кулланучылар кооперативлары, билгелэнгән тәртиптә теркәлгән күчемсез милек ияләре ширкәте һәм профсоюз, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы, башка берләшмәләрдән тыш) муниципаль берәмлекләр), әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса яки тәртиптә булса, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгелэнгән муниципаль хокукый акт нигезендә, аңа әлеге оешма белән идарә итүдә катнашу йөкләнмәгән;

2) депутат бурычларын объектив үтәүдә шик тудырырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яки поселок Советының абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яки йогынты ясый ала торган хәлләр бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтыны булдырмауга яки жайга салуга юнәлдерелгән аның карарын үтәргә;

4) жирлек советында билгелэнгән жәмәгать чыгышлары кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутатлык эшчәнлегенә белән бәйлә булмаган максатларда Федераль закон нигезендә аңа депутатлык бурычларын үтәү белән бәйлә рәвештә билгеле булган конфиденциаль характердагы мәгълүматларны ачмаска һәм кулланмаска;

б) депутат бурычларын үтәү сәбәпле физик һәм юридик затлардан бүләкләр (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, хезмәтләр, күңел ачулар, ял, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр) алмаска.

10. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы Совет депутаты хокукы түгел:

1) эшқуарлык эшчәнлегенә белән шәхсэн яки ышанычлы кешеләр аша шөгыйльләнәргә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очрақлардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек ияләре ширкәтенен сьездында (конференциясендә) яки гомуми жыелышында катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы белән идарә итүдә катнашудан тыш, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының сьездында (конференциясендә) яки гомуми жыелышында катнашу, күчемсез милек ияләре ширкәте) Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай затына (Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) Россия Федерациясе субъекты законы белән билгелэнгән тәртиптә алдан хәбәр итү белән;

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы оештыручы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектә булган акцияләрне (устав капиталындагы өлешләрне) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә муниципаль берәмлек оештыручы (акционер, катнашучы) булып торган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) Укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шул ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

4) идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренң башка органнары составына керергә, әгәр Россия Федерациясенң халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

11. Жирлек Советы депутаты 2008 елның 25 декабрәдәге «Коррупциягә каршы торы турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен, тьюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрәдәге «Коррупциягә каршы торы турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәдәге «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында»гы 230-ФЗ санлы Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы “Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тью турында”гы 79-ФЗ санлы Федераль закон белән, 2003 елның 6 октябрәдәге “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында”гы 131-ФЗ санлы Федераль законда башкасы каралмаган булса.

12. Жирлек Советы депутаты тарафыннан коррупциягә каршы торы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында мәгълүматларның дәрәсләген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Раисы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенң югары башкарма органы житәкчесе) карары нигезендә Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

13. Әлеге маддәнең 7 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә 2008 елның 25 декабрәндәге «Коррупциягә каршы тору турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәндәге «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында»гы 230-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, 2013 елның 7 маендагы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында»гы 79-ФЗ санлы Федераль закон белән Татарстан Республикасы Рәис (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенәң югары башкарма органы житекчесе) жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә аңа карата тиешле карарны кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яисә судка мөрәжәгать итә.

14. Жирлек Советы депутаты тәкъдим иткән керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы мәгълүмат Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында «Рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының бердәм «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә веб-адрес буенча урнаштырыла: <http://jutaza.tatarstan.ru/> һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә, муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән торақ пункт.

15. Депутат, жирле үзидарәнең сайлап куелган органы әгъзасы, үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүматлар, шулай ук үз хатынының (тормыш иптәшенәң) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүматлар тапшырган жирле үзидарәнең сайлап куелган вазифаи затына мәгълүмат мөһим түгел, 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законда һәм жирлек Советы карары белән расланган тәртиптә билгеләнгән җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин.

36 маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән мөнәсәбәтләре

1. Авыл жирлегә Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективнары белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап бирә.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елына бер тапкырдан да сирәгрәк үз эше турында хисап бирә, вакыт-вакыт аларны жирлек советы эше турында хәбәр итә, шулай ук сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты гражданның законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнарда каралган чараларны кабул итәргә, шул исәптән алардан килгән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләренә карарга, аларда булган мәсьәләләренә дәрәс һәм вакытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

37 маддә. Яңа сайланган жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән санының өчтән ике өлешен сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жыела. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек башлыгы чакыра.

2. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек советының яңа башлыгы сайланганчы, жирлек Советының иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

38 маддә. Торак пункт Советы компетенциясе

Торак пункт Советы компетенциясендә:

1) торак пункт уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү;

2) торак пункт территориясендә гомуми мәжбүри кагыйдәләренә законнарга ярашлы рәвештә билгеләү;

3) жирлек бюджетын һәм аның үтәлешен турында хисапны раслау;

4) жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү, аларны түләү буенча Россия Федерациясенә Салымнар һәм жыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;

5) торак пунктның социаль-иқтисади үсеш стратегиясен раслау;

6) муниципаль идарә итүнең һәм жирлекнең социаль-иқтисади үсешенә озак сроклы максатларын һәм бурычларын билгеләү, жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын карау һәм раслау (хуплау)

7) чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртү турында инициатива тәкъдим итү;

8) жирлек Советы депутатларын сайлауны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;

9) жирле референдумны билгеләү;

10) жирлек башлыгын сайлау;

11) жирлек башлыгының аның эшчәнлегенә нәтижәләре, Башкарма комитет эшчәнлегенә һәм муниципаль берәмлек башлыгы карамагындагы башка жирле үзидарә органнары турында, шул исәптән жирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләренә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлау;

12) Татарстан Республикасы Ютазы район Советына жирлек Советы депутатлары арасынан жирлек вәкилен сайлау;

- 13) жирлекнең башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренең чик санын билгеләү;
- 14) чикләргә үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору, торак пункт Советы депутатын чакырып алу мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;
- 15) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;
- 16) жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итү һәм аның белән идарә итү тәртибен, шул исәптән федераль законнарда ярашлы рәвештә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; жирлек Советы килешүе буенча яки раслаганнан соң читләштерелгән муниципаль милек төрләре исемлеген билгеләү;
- 17) муниципаль предприятиеләрне булдыру, үзгәртеп кору һәм бетерү, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, федераль законнарда каралган очрактан тыш, эшләргә башкару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;
- 18) муниципаль-ара хезмәттәшлек оешмаларында торак пунктның катнашу тәртибен билгеләү;
- 19) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягынан тәмин итү тәртибен билгеләү;
- 20) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен үтәүне контрольдә тоту;
- 21) жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында Карар кабул итү;
- 22) жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, шәһәр төзелеше проектканың жирле нормативларын, жирдән файдалану һәм жирлек территориясендә төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына ярашлы рәвештә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;
- 23) «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенң жирле үзидарә органнары белән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирлек бюджетыннан «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына үз вәкаләтләренң бер өлешен гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыру турында килешү төзү турында карарлар кабул итү;
- 24) торак пункт территориясендәге урамнарны һәм торак пунктларның башка өлешләрен атау һәм үзгәртү мәсьәләләрен хәл итү;
- 25) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына жирлек бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;
- 26) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерцияле булмаган оешмалар булдыру турында карарлар кабул итү;
- 27) үз массакүләм мәгълүмат чараларын оештыру;
- 28) торак пункт Уставы һәм торак пункт Советы карарлары аңлатмасы;
- 29) жирлек Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;
- 30) сайлап куелган вазифаи затларга, жирлекнең сайлап куелган органнары әгъзаларына, жирлек Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру;
- 31) торак пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

32) жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

33) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләрнең вәкиллеке органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Жирлек советы жирлек башлыгының аның эшчәнлегә нәтижәләре, жирлек башкарма комитеты һәм жирлек башлыгы карамагындагы башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегә, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

39 маддә. Авыл жирлегә Советының эш тәртибе

1. Авыл жирлегә Советының эш тәртибе әлеге устав һәм авыл жирлегә Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек советы эшенең төп формасы булып аның утырышлары тора, аларда жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек советы утырышы, әгәр анда сайланган депутатлар санының ким дигәндә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Жирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булганда, әмма өч айга бер тапкырдан да сирәгрәк үткәрелми. Чираттан тыш утырышлар жирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы буенча жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган өлеше буенча чакырыла.

5. Совет утырышларын авыл жирлегә башлыгы чакыра. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздырылганчы бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Авыл жирлегә Советы утырышлары ачык һәм ачык үткәрелә. Авыл жирлегә Советының ачык утырышларында авылның теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

Регламентта каралган очракларда, жирлек Советы ябык утырыш үткәрү турында Карар кабул итәргә хокуклы, анда жирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук утырышта закон нигезендә катнашырга хокуклы затлар гына катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш протоколы алып барыла. Утырыш протоколына утырышның датасы, урыны һәм вакыты турында мәгълүмат кертелә, каралган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Жирлек советы утырышы протоколына кул куелгач, жирлек башлыгы аның белән жирлекнең теләсә кайсы кешесе таныша ала.

8. Жирлек Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Авыл жирлегә Советы депутаты тавыш бирү хокукын үзе гамәлгә ашыра. Торак пункт Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм

яшерен булырга мөмкин. Һәр төр тавыш бирүне куллану очраклары әлеге устав, торақ пункт Советы Регламенты белән билгеләнә.

Жирлек башлығы һәм аның урынбасары булмаганда, Совет утырышын өлкән яшьтәге депутат ача һәм алып бара.

40 маддә. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруны жирлек башлығы башкара.

2. Жирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә, жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләргә алдан карау һәм эзерләү өчен депутатлар арасынан, жирлек башлыгынан тыш, даими яки вакытлы комиссияләр оештырылырга, (яки) жирлек советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча әлеге мәсьәләләргә эзерләү өчен җаваплы депутатлар билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә генә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, жирлек Советы карарлары проектларын эзерләү, жирлек Советы Регламенты нигезендә жирлек башлыгының хокукый акты нигезендә жирлек Советы карамагына кертелгән мөһим мәсьәләләргә тикшерү өчен депутатлар, жирлек башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм жирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

41 маддә. Жирлек Советы тарафыннан контроль функцияләргә гамәлгә ашыру

1. Жирлек советы жирлек советы кабул иткән әлеге Устав нигезләмәләренә үтәлешен, жирлек бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын, жирлекне үстерү программаларын куллануны, жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тоту.

2. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы карары белән депутатлар арасынан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Законнарга ярашлы рәвештә, жирлек Советы инициативасы буенча жирлек башлыклары жирлек бюджеты акчаларын максатчан куллануны, муниципаль милеккә нәтиҗәле куллануны тикшерә (ревизияли) ала. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткәрү тәртибе «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә Контроль-хисап органы турында Нигезләмә белән билгеләнә.

4. Жирлекнең башкарма комитеты, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, әгәр закон белән башкача билгеләнмәгән булса, жирлек Советы, жирлек Советы депутаты мөрәҗәгатә буенча жирлек Советы карамагына кагылышлы мәсьәләләр буенча сорала торган мәгълүмат бирергә, ә законнарны,

муниципаль хокукый актларны бозган очракта хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны жаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5. Жирлек советы, контроль функцияләрен башкарып, жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-идарә итү эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

42 маддә. Муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы депутатлары арасыннан Татарстан Республикасы Ютазы район Советына сайлана.

2. Сайланган кандидат дип санала, аның өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш биргән.

43 маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул итү;

2) 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 73 маддәсендә каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча торак пункт Советын тарату;

3) Татарстан Республикасы Югары судының жирлек Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында карары үз көченә кергән очракта, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруына бәйле рәвештә;

4) торак пункт үзгәртеп корылган очракта, шулай ук торак пункт бетерелгән очракта;

5) жирлек чикләре үзгәрү нәтижәсендә жирлек сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка арткан очракта;

6) гражданның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителгән муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозган очракта.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»гы 67-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

44 маддә. Жирлек Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар жирлек башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы буенча жирлек Советы

депутатларының билгелэнгән санының кимендә яртысы күләмендә кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы күрсәтелә алмый:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау чорында;

3) жирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рөхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үзтаркату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек Советы яки жирлек башлыгы карары буенча жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.

5. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның дәвамлылыгы жирлек Советы депутатларының һәм жирлек кешеләренен үз-үзләрен таркату инициативасын һәрьяклап һәм объектив тикшерү мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен тарату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек Советының үз-үзен таркату турындагы карар жирлек Советы депутатларының билгелэнгән саныннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы үз-үзен таркату турында тәкъдим кире кагылган очракта, кабат инициатива, үз-үзен таркату турында тәкъдим үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин.

45 маддә. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чиклэнгән дип танылса;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

7) Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара

шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы йә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә чит ил гражданы, әгәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юллама;

11) әлеге Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Әлеге маддәнең 1 өлешендәге 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар жирлек Советы тарафыннан кабул ителә, анда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.

3. 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

4. Депутат нигезле сәбәпләрсез жирлек Советының барлык утырышларында алты ай рәттән депутат булмаган очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советының вакытыннан алда туктатыла.

5. Жирлек Советының жирлек депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез жирлек Советы утырышлары арасында барлыкка килгән очракта, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

6. Рәис Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаны жирлек Советына кергән көн була.

7. Әлеге маддәнең 1 өлешендәге 8 пункттында каралган очракта жирлек Советы депутаты вәкаләтләре чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми басылып чыккан көннән жирлек Советы депутаты туктатыла.

8. Әлеге маддәнең 1 өлешендәге 9 пункттында каралган очракта жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

46 маддә. Жирлек башлығы - жирлекнең югары вазыйфай заты

1. Жирлек башлығы - жирлекнең иң югары вазыйфай заты.
2. Жирлек башлығы жирлек советы тарафыннан сайлана.
3. Жирлек башлығы бер үк вакытта жирлек советын һәм жирлекнең башкарма комитетын житәкли.

4. Жирлек башлыгы вазыйфасының рәсми атамасы - «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге башлыгы (Ташкичү авыл жирлеген башлыгы) (алга таба - жирлек башлыгы).

5. Вазыйфасы буенча жирлек башлыгы Татарстан Республикасы Ютазы район Советы депутаты булып тора.

47 маддә. Жирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлыгы яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында жирлек Советы депутатлары арасынан яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана, әгәр жирлек Советы тавыш бирү тәртибен башка билгеләмәсә, жирлек Советы вәкаләтләре срогына.

Жирлек башлыгын сайлау жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән жирлек, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Раиса халкы тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

2. Әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысынан артыгы тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты сайланган жирлек башлыгы булып санала.

3. Сайланганнан соң, жирлек башлыгы түбәндәге антны бирә:

"Ташкичү авыл жирлеген башлыгы вазифасына керешкәндә, ант итәм - муниципаль берәмлек уставы белән бирелгән вәкаләтләребезне тормышка ашырганда, муниципаль берәмлек өчен бүгенгә һәм киләчәк буыннар алдында җаваплылыгыбызны аңлап, Россия Федерациясенең Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек Уставын төгәл үтәргә, муниципаль берәмлек халкының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен хөрмәт итәргә, сакларга һәм якларга, тарихи традицияләрен хөрмәт итеп, гражданлык килешүенә һәм икътисади потенциалын арттыруга омтылырга, үз бурычларыңны намус белән үтәү, муниципаль берәмлекнең чәчәк атуы һәм аның барлык халкы файдасына намуслы.

4. Жирлек Советы вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң, жирлек башлыгы билгеләнгән тәртиптә жирлекнең яңа башлыгы сайланганчы, жирлек эшчәнлегенә белән җитәкчелек итүне дәвам итә.

48 маддә. Торак пункт башлыгы статусы

1. Авыл жирлеген башлыгы даими нигездә эшли.

2. Жирлек башлыгы Татарстан Республикасы Ютазы район Советында даими нигездә алыштырыла торган вазыйфага сайланган очракта, ул жирлек башлыгы вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкара.

3. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлегә Устав нигезендә жирлек халкына һәм жирлек советына контрольдә тотыла һәм хисап бирә.

4. Жирлек башлыгы жирлек советына үз эшчәнлегенә нәтижәләрен, жирлекнең башкарма комитеты һәм аңа буйсынган башка жирле үзидарә

органнары эшчәнлеге нәтижеләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра.

5. Авыл жирлегә башлыгы хокуклы түгел:

1) эшқуарлык эшчәнлеге белән шәхсэн яки ышанычлы кешеләр аша шөгыйльләнергә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очрақлардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек ияләре ширкәтенә съездында (конференциясендә) яки гомуми жыелышында катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы белән идарә итүдә катнашудан тыш, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының съездында (конференциясендә) яки гомуми жыелышында катнашу, күчемсез милек ияләре ширкәте) Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай затына (Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә алдан хәбәр итү белән;

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләргә башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы оештыручы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектә булган акцияләргә (устав капиталындагы өлешләргә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә муниципаль берәмлек оештыручы (акционер, катнашучы)булып торган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очрақлар;

3) Укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләргә, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм граждандлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

4) идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керергә, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

6. Жирлек башлыгы 2008 елның 25 декабрдәге «Коррупциягә каршы тору турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. Жирлек башлыгының вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрдәге «Коррупциягә каршы тору турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль закон, 2012 елның 3 декабрдәге «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында»гы 230-ФЗ санлы Федераль закон, 2013 елның 7 маендагы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясә территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлар (кертемнәр) булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында»гы 79-ФЗ санлы Федераль закон белән, 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законда башкасы каралмаган булса.

49 маддә. Жирлек башлыгының вәкаләтләре

Торак пункт башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләргә жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә торак пунктны тәкъдим итә, ышанычсыз торак пункт исеменнән эш итә;

2) жирлек уставында билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларга кул куя һәм аларны игълан итә;

3) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек советы утырышларын чакыра һәм аларда рәислек итә, жирлек Советының чираттан тыш сессиясен чакыруны таләп итәргә хокуклы;

4) бер башлылык принципларында жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә житәкчелек итә һәм жирлекнең башкарма комитеты аның компетенциясенә кәргән вәкаләтләргә үтәү өчен шәхси жаваплылык тотат;

5) әлегә Уставта билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларга, шулай ук жирлек Советы утырышларының протоколларына кул куя һәм аларны игълан итә;

6) жирлек Советы эшендә жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алу һәм ачыклыкны тәмин итү буенча чаралар күрә һәм халыкны жирлек советы эшчәнлегә турында даими рәвештә хәбәр итә;

7) атнага бер тапкырдан да сирәгрәк гражданнырны шәхси кабул итүне гәмәлгә ашыра, гражданнырның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятләргән карый, алар буенча карарлар кабул итә;

8) жирлекнең акчалары, шул исәптән жирлек Советының эшчәнлеген тәмин итү һәм тоту өчен акчалар белән идарә итә, жирлекнең расланган бюджетына ярашлы рәвештә, банк учреждениеләргән жирлекнең бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба;

9) закон һәм әлегә Уставка ярашлы рәвештә гражданнырның ихтыярын турядан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гәмәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

10) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтөлеше турында хисапларны тәкъдим итә;

11) жирлекнең социаль-иқтисади үсеше стратегиясе проектын жирлек Советы каравына тәкъдим итә;

12) жирлек Советы раславына жирлек башкарма комитеты структурасы проектын кертә, жирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен хезмәткәрләрнең чик саны һәм хезмәт хакы фонды тарафыннан билгеләнгән расланган структурага ярашлы рәвештә раслый;

13) жирлек башкарма комитетының муниципаль хезмәткәрләрен һәм башка хезмәткәрләрен билгели һәм вазифаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата дәрәжәләндерү һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

14) жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яки) тәэмин итә, аларның үтөлеше өчен шәхси җаваплылык тотат; тиешле законнар нигезендә һәм аларны үтәү өчен тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

15) жирлек советына үз эшчәнлегенә нәтиҗәләре, жирлекнең башкарма комитеты һәм аңа буйсынган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә нәтиҗәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра;

16) дәүләт һәм башка органнарда торак пункт мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, торак пункт исемнән судка гариза бирә, ышаныч кәгазьләре бирә;

17) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлек башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләргә, шулай ук әлеге устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

50 маддә. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы депутатлар арасынан жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

2. Әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысынан артыгы тавыш бирсә, жирлек башлыгы урынбасары итеп сайлана.

3. Жирлек башлыгы урынбасары жирлек Советы Регламентында билгеләнгән бурычларны бүлүгә ярашлы рәвештә функцияләргә башкара, жирлек башлыгы йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча булмаганда (авыру яки ялга чыгу сәбәпле) яки үз бурычларын үтәү мөмкинлегенә булмаганда яки суд карары буенча аңа карата процессуаль мәҗбүри чараларны сак астына алу яки вазифасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә кулланганда жирлек башлыгы вазифаларын башкара торак пунктлар.

4. Жирлек башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә башкара.

5. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләре элге уставның 51 маддәсендә каралган нигезләр буенча вакытыннан алда туктатыла.

6. Жирлек башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта жирлек башлыгы инициативасы буенча яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешенән ким булмаган депутатлар төркеме таләбе буенча кабул ителгән жирлек Советы карары буенча вазифасыннан чакырылырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакыртып алу турында карар жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

7. Авыл жирлегә башлыгының урынбасары:

1) эшқуарлык эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы кешеләр аша шөгылләнәргә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очрақлардан тыш:

а) сәси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек ияләре ширкәтенә съездында (конференциясендә) яки гомуми жылышында катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәси партия, һөнәри берлек органы белән идарә итүдә катнашудан тыш, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының съездында (конференциясендә) яки гомуми жылышында катнашу, күчәмсез милек ияләре ширкәте) Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфай затына (Россия Федерациясе субъектының дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә алдан хәбәр итү белән;

в) Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләренә башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы оештыручы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектә булган акцияләренә (устав капиталындагы өлешләренә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә муниципаль берәмлек оештыручы (акционер, катнашучы) булып торган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очрақлар;

3) Укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгылләнәргә. Шул ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил

дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

4) идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

6. Жирлек башлыгы урынбасары 2008 елның 25 декабрдәге «Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тьюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Жирлек башлыгы урынбасарының вәкаләтләр 2008 елның 25 декабрдәге «Коррупциягә каршы көрәш турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрдәге «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында»гы 230-ФЗ санлы Федераль законда, 2013 елның 7 маендагы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлары (кертәмнәр) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында»гы 79-ФЗ санлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тьюларны, бурычларны үтәмәгән очракта, 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, вакытыннан алда туктатыла.

51 маддә. Авыл жирлегә башлыгы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Авыл жирлегә башлыгының вәкаләтләр 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 74.1 статьясына ярашлы рәвештә отставкага жибәрү;
 - 1) үлем;
 - 2) үз теләгә белән отставкага китү;
 - 3) 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 74.1 статьясына ярашлы рәвештә отставкага жибәрү;
 - 4) 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 74.1 статьясына ярашлы рәвештә вазифасыннан китүләр;
 - 5) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки чикләнгән эшкә сәләтле дип танылу;
 - 6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылу яки үлгән дип игълан итү;
 - 7) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көчкә керүе;
 - 8) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;
 - 9) Россия Федерациясе гражданныгы яки чит ил дәүләте гражданныгы туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил

дәүләте гражданлыгы (гражданлыгы) булу яисә Чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ Россия Федерациясе гражданы яисә Россия Федерациясе халыкара килешүе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы чит ил гражданы булырга хокуклы, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;

10) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;

11) сәламәтлек торышы буенча муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра алмауның суд тәртибендә билгеләнгән;

12) муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору 2003 елның 6 октябрэндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 13 маддәсенең 3, 3.1-1, 3.2, 4 – 5, 6.2 пунктлары нигезендә, шулай ук муниципаль берәмлек юкка чыгарылган очракта;

13) шәһәр округы белән берләшү сәбәпле, торак пунктның муниципаль берәмлек статусын югалтуы;

14) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү яки шәһәр округы белән берләшү нәтижәсендә муниципаль берәмлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыграк артуы.

2. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча аңа карата сак астына алу яки вакытлыча вазифасыннан читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүри чаралар кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен жирлек башлыгы урынбасары башкара.

3. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта муниципаль сайлауларда сайлана торган жирлек башлыгын сайлау 2002 елның 12 июнендәге «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»гы 67-ФЗ санлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

4. Әгәр вәкаләтләре жирлек башлыгын вазифасыннан азат итү турындагы Татарстан Республикасы Раисының (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесе) хокукый акты нигезендә яисә жирлек башлыгын отставкага жибәрү турындагы жирлек Советы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлеге хокукый актны яисә карарны суд тәртибендә шикаять итсә, муниципаль сайлауларда сайлана торган жирлек башлыгын вакытыннан алда сайлау суд карары кергәнче билгеләнә алмый законлы көч.

5. Жирлек башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, жирлек Советы тарафыннан үз составында яки конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайланган жирлек башлыгын сайлау мондый вәкаләтләр туктатылган көннән алып алты айдан да соңга калмыйча башкарыла.

Шул ук вакытта, әгәр жирлек Советының вәкаләтләре срогы тәмамлануга алты айдан да азрак вакыт калса, жирлек башлыгын жирлек Советы составынан сайлау яңа сайланган жирлек советының беренче утырышында, ә жирлек башлыгын конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайлау жирлек советы сайланган көннән алып өч ай дәвамында хокукый составта башкарыла.

6. Әгәр вәкаләтләре Татарстан Республикасы Югары Раисының (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) жирлек башлыгын вазыйфасыннан азат итү турындагы хокукый акты нигезендә яисә жирлек башлыгын отставкага жиберү турындагы жирлек Советы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган жирлек башлыгы әлеге хокукый актны яисә карарны суд тәртибендә шикаять итсә, жирлек Советы жирлек Советы тарафыннан үз составында яки арасыннан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау турында Карар кабул итәргә хокуклы түгел кандидатлар, конкурс нәтижеләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән, суд карары законлы көченә кәргәнче.

7. Жирлек башлыгы урынбасары булмаган очракта, жирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытлыча жирлек Советы депутаты башкара, ул жирлек Советының якин утырышында башка депутатлар, депутатларның инициатив төркемнәре тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан сайлана.

52 маддә. Ышаныч югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль конституцион законнарда, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) кешенең федераль законнарда билгеләнгән очрактардан тыш, аның ягы булган мәнфәгатьләр конфликтны булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве;

2) кешенең үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук үз хатынының (иренең) һәм балигь булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәве, федераль законнарда билгеләнгән очрактардан тыш, тулы булмаган белешмәләр бирүе яки федераль законнарда башкача билгеләнмәгән очракта дәрәжә булмаган белешмәләр бирүе;

3) кешенең түләүле нигездә коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә катнашуы, федераль закон белән билгеләнгән очрактардан тыш;

4) кешенең эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үз карамагындагы затның мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерергә мөмкин булган шәхси мәнфәгатьләре барлыкка килүе турында белгән муниципаль вазыйфаны биләүче зат, шулай ук Россия Федерациясе дәүләт вазыйфасын, Россия Федерациясе субъекты дәүләт вазыйфасын, муниципаль вазыйфаны биләүче зат конфликтны булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәгән очракта, ышанычын югалту сәбәпле, эштән азат

ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш аның яклы кешесе булган мәнфәгатьләр, очраклардан тыш, федераль законнар белән билгеләнгән.

3. Коррупциячел хокук бозу кылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану турындагы белешмәләр 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә.

V бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

53 маддә. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле үзидарә башкарма-идарә органы

1. Жирлекнең башкарма комитеты жирле үзидарәнең башкарма-идарә итү органы булып тора.

2. Жирлекнең башкарма комитетының рәсми исеме муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлегә. Кыскача вариант "Ташкичү авыл жирлегә башкарма комитеты" (алга таба авыл жирлегә башкарма комитеты).

3. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына һәм жирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тотат.

4. Авыл жирлегә башкарма комитетының мөһерләре, үз исемнәре белән бланклары бар.

5. Жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

54 маддә. Торак пунктның Башкарма комитеты структурасы

1. Жирлекнең башкарма комитеты структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Жирлек башкарма комитеты структурасына жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты жетәкчесе урынбасары (секретарь), жирлек Башкарма комитетының башка вазифалы кешеләре керә.

55 маддә. Башкарма комитетның вәкаләтләре

1. Башкарма комитет:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәп өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проектын, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясе проектын эшләүне тәэмин итә;

- жирлек бюджетын үтәүне тәэмин итә, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясен үтәүне оештыра;

- жирлек бюджеты үтөлөшө турында хисап эзерли, жирлекнең социаль-икътисади үсөшө стратегиясен үтәү турында хисаплар эзерли;

- жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсө торышын билгеләүчө статистик күрсәткечләр жыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясә Хөкүмәтә билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына бирүне оештыра;

- жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын эшләүне һәм гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- торак пункт Советы тарафыннан расланган (хупланган) стратегик планлаштыру документларын гамәлгә ашыруны мониторинглау һәм контрольдә тоту;

2) муниципаль милек белән идарә итү, торак пункт территориясендәгә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, боерык бирү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очракларда жирлек Советына муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр эзерли һәм килештерүгә (раслауга) кертә;

муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән торак пунктның икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; торак пункт территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртип буенча муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлегенә финанс белән тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм биләгән вазифаларыннан азат итә;

- муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алуны гамәлгә ашыра; торак пунктны төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль - мәдәни ихтыяжларын канәгәтләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, моның өчен каралган үз матди һәм финанс чараларын кулланып башка эшләрне башкаруга заказчы булып тора;

- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итә, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

3) территорияль планлаштыру, жирне һәм башка табиғый ресурсларны куллану, әйләнә-тирә табиғый мохитне саклау өлкәсендә:

- Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексына ярашлы рәвештә, жирлекнең генераль планы проектын һәм жирлекнең башка шәһәр төзелешә документациясә проектларын эшли һәм жирлек советын раслауга кертә, аларны гамәлгә ашыруны тәмин итә;

жирләрне резервлау һәм муниципаль ихтыяжлар өчен жир участокларын тартып алуны гамәлгә ашыра;

- жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра,

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда биналарны, корылмаларны тикшерә һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирә;

шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын төзү яки реконструкцияләү турында белдерүдә күрсәтелгәннәрнең туры килүе турында хәбәр итүләр жибәрә (алга таба - планлаштырыла торган төзелеш турында хәбәрнамә) индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын параметрларының билгеләнгән параметрларына һәм индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир участогында урнаштыруның рөхсәт ителүенә, планлаштырыла торган төзелеш турында белдерүдә күрсәтелгән индивидуаль торак төзелеше объектын яки бакча йортын параметрларының билгеләнгән параметрларга һәм (яки) шәхси торак төзелеше объектын яки бакча йортын жир участогында урнаштыруның рөхсәт ителмәве, төзелгән яки реконструкцияләнгән шәхси торак төзелеше яки бакча йортын объектларының торак пункт территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше объектларын яки бакча йортларын төзегәндә яки реконструкцияләгәндә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы закон таләпләренә туры килмәве яки туры килмәве турында хәбәрнамәләр;

- Россия Федерациясенен гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелешне сүтү турында карарлар, үз белдеге белән төзелешне сүтү яки аны рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларына, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә, территорияне планлаштыру буенча документациягә яки федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итә;

максатчан билгеләнеше буенча кулланылмый торган яки Россия Федерациясе законнарын бозып кулланыла торган жир участогын алу турында карарлар кабул итә;

үз белдеге белән төзелгән бинаны сүтә яки демонтажлыый яки Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда аны билгеләнгән таләпләргә туры китереп китерә;

муниципаль милектә булган жирләрне рациональ файдалануны һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның гамәлләре турында хәбәр итә;

Россия Федерациясе Су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары хужасының вәкаләтләрен, халыкны аларны куллануны чикләү турында мәгълүмат бирүне гамәлгә ашыра;

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрақларда биналарны, корылмаларны тикшерә һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирә.

4) Төзелеш, транспорт һәм элементә өлкәсендә:

- халыкны элементә хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыруны тәэмин итә;

-адреслашу объектларына адреслар бирә, адресларны үзгәртү, гамәлдән чыгару, урам-юл челтәре элементларына исемнәр бирү (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, төбәк яки муниципаль-ара эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш), торак пункт чикләрендәге планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны Дәүләт адреслы челтәрендә урнаштыру реестрлар;

торак пунктлар чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген гамәлгә ашыра һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итә, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм эшләвен тәэмин итә;

халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү һәм торак пункт чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

5) торак өлкәсендә:

- социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтаж гражданнарны билгеләнгән тәртиптә исәпкә ала;

- торак биналарны торак булмаган биналарга һәм торак булмаган биналарны торак биналарга күчерү турында билгеләнгән тәртиптә карарлар кабул итә, торак биналарны үзгәртеп коруны һәм үзгәртеп планлаштыруны килештерә, билгеләнгән тәртиптә муниципаль торак фондының торак биналарын яшәү өчен яраксыз дип таний;

- торак пунктта яшәүче һәм торак шартларын яхшыртуга мохтаж аз керемле гражданнарны торак законнары нигезендә торак биналар белән тәэмин итә;

б) авыл хужалыгы һәм эшмәкәрлекне үстерү өлкәсендә:

авыл хужалыгы житештерүен үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чимал һәм азык-төлек базарын киңәйтү өчен шартлар тудыра, Кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм халыкка башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

торак пункт чикләрендә халыкны су белән тәэмин итүне, су чыгаруны, халыкны ягулык белән тәэмин итүне Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә оештыра;

халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, торак пункт китапханәләренең китапханә фондларын тулыландыруны һәм саклауны тәэмин итүне оештыра;

ял оештыру һәм авыл халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра;

торақ пункт территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, торақ пунктта рәсми физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

торақ пунктта яшәүчеләрнең күпләп ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндрерүне оештыра, шул исәптән гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буйларына ирекле керүен тәмин итә;

ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирләү урыннарын тәмин итә;

- энергияне сак тоту һәм энергетик нәтижәлелекне арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны тормышка ашыра, муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торақ фонды булган күпфатирлы йортларны энергетик тикшерү үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетик нәтижәлелекне арттыру турындагы законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;

- 2010 елның 27 июлендәге «Жылылык белән тәмин итү турында»гы 190-ФЗ санлы Федераль закон белән каралган жылылык белән тәмин итүне оештыру вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

- 2011 елның 07 декабрәндеге «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында»гы 416-ФЗ санлы Федераль законда каралган су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу өлкәсендәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

жирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программасын, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын эшли һәм раслай, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

8) төзекләндрерү өлкәсендә:

каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлекне оештыруда катнаша;

торақ пункт территориясен төзекләндрерүне оештыра, торақ пункт Советы карары белән расланган төзекләндрерү кагыйдәләренә ярашлы;

- төзекләндрерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, аның предметы булып торақ пункт территориясен төзекләндрерү кагыйдәләрен, инвалидлар өчен социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларына һәм күрсәтелә торган хезмәтләргә ирешү мөмкинлеген тәмин итү таләпләрен үтәү тора,

шәһәр урманнарын, торақ пунктлар чикләрендә урнашкан аеруча саклана торган табигый территорияләр урманнарын куллануны, саклауны, саклауны, янадан үрчәтүне оештыра;

9) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, Халыкны һәм территорияне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендә:

- торақ пункт территориясендә законнарын, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларын үтәүне, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- дэүлэт хакимияте органнары һәм дэүлэт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның жирле үзидарә хокукларын бозучы актларын билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судында шикаять итә;

- торак пункт чикләрендә гадәттән тыш хәлләр нәтижәләрен кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

- торак пунктлар чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәмин итә;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтүне, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм торак пункт территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча чараларны оештыра һәм гамәлгә ашыруны тәмин итә;

- гадәттән тыш хәлләргә бетерү өчен жирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыруны тәмин итә;

үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яки барлыкка килү турында вакытында хәбәр итүне һәм мәгълүмат бирүне тәмин итә;

торак пункт территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формированиеләре эшчәнлеген оештыра, тәмин итә;

- су объектларында кешеләрнең иминлеген тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыруны тәмин итә;

муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм үткәрүне оештыра һәм матди-техник тәмин итүне гамәлгә ашыра;

жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрү, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чаралар оештыру белән бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук торак пункт территориясендә терроризм һәм экстремизм күренешләренә нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнаша;

- торак пункт чикләрендә коррупциягә каршы торучу чараларын гамәлгә ашыра;

- жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи затларының, жирле үзидарәнең сайлап куелган органнары әгъзаларының, жирлек Советы депутатларының, муниципаль хезмәткәрләренә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белемнәрен һәм өстәмә һөнәри белемнәрен оештыра, муниципаль хезмәт өчен кадрлар эзерләүне оештыра;

- торак пункт территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниәтен саклау һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауға юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгели;

10) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны тәмин итә (алга таба-торак пункт милкендәге мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре), торак пункт территориясендә урнашкан жирле (муниципаль) эһәмияттәге мәдәни халык объектларын (тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен) саклау;

жирле традицион халык сәнгать ижатын үстерү өчен шартлар тудыра, торак пунктта халык сәнгать кәсепләрен саклау, торгызу һәм үстерү өчен шартлар тудыра;

торак пункт территориясендә урнашкан муниципаль музейларны тотуны тәмин итә;

- торак пунктта балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм гамәлгә ашыра;

11) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешле файдалануны тәмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарларына ярашлы рәвештә, жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан үзенә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәмин итә

12) башка вәкаләтләр:

- жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка тәмин итүне гамәлгә ашыра;

торак пунктның архив фондын формалаштыруны тәмин итә;

үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнарга ярашлы рәвештә халыкара һәм тышкы икътисади элементләренә гамәлгә ашыра;

- жирле эһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү максатларында гражданны торак пункт өчен социаль эһәмиятле эшләренә (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели;

жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра, законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек советы

яки башка жирле үзидарэ органнары компетенциясенэ кертелгэн вәкалэтлөрдән тыш.

2. Жирлекнең башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендәге башкарма комитетның вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) Тиешле территориядә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру. Муниципаль контроль төрләре һәм аларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарэ органнары исемлеге муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы билгеләгән тәртиптә алып барыла;

2) жирле үзидарэ органнарына гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән төбәк дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) тиешле эшчәнлек өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенә вәкаләтле органнары тарафыннан раслана торган типовой административ регламентлар, жирле үзидарэ органнарына гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән төбәк дәүләт контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә башкарыла;

4) авыл жирлекләрендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла торган муниципаль контрольдән тыш, күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тиешле эшчәнлек өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтижәләлеге мониторинглауны оештыру һәм үткәру;

5) Россия Федерациясе субъектларының федераль законнарында, законнарында һәм башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру.

2008 елның 26 декабрендәге «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында»гы 294-ФЗ санлы Федераль закон нигезләмәләре муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата кулланыла.

3. Башкарма комитетның жирле аһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге хокуклары бар:

торак пункт музейларын булдыру;

торак пунктта нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкарырга;

- опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнашырга;

торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренә хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырырга;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торақ пункт территориясендә миллиләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтергә;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашырга;

муниципаль янгын күзәтчелеген булдыру;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

кеше хокукларын тәмин итүне жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы жәмәгать күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган кешеләргә ярдәм күрсәтү;

-инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга 1995 елның 24 ноябрәндәге «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында»гы 181-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә ярдәм күрсәтергә;

2008 елның 26 декабрәндәге «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләренә хокукларын яклау турында»гы 294-ФЗ санлы Федераль закон нигезләмәләре муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларның, шәхси эшмәкәрләренә хокукларын яклау белән бәйлә мөнәсәбәтләргә карата кулланыла.

3. Башкарма комитетның жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләренә хәл итү буенча түбәндәге хокуклары бар:

торақ пункт музейларын булдыру;

торақ пунктта нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкарырга;

- опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнашырга;

торақ пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренә хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырырга;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торақ пункт территориясендә миллиләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтергә;

- жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашырга;

муниципаль янгын күзәтчелеген булдыру;

- туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

кеше хокукларын тәмин итүне жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы жәмәгать күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган кешеләргә ярдәм күрсәтү;

-инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга 1995 елның 24 ноябрәндәге «Россия Федерациясендә

инвалидларны социаль яклау турында»гы 181-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә ярдәм күрсәтергә;

56 маддә. Жирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү һәм үзара хезмәттәшлек нигезләре

1. Жирле үзидарә органнарының үзара эш итү тәртибен жирлек советы билгели ала.

2. Жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрән гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килешү процедураларын үткәрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VI бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ

57 маддә. Торак пунктның контроль-хисап органы

1. Жирлекнең контроль-хисап органы Даими эшләүче, финанс контроленең коллегияль органы булып тора, аның вәкаләтләрән «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең Контроль-хисап палатасы гамәлгә ашыра.

2. «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең Контроль-хисап палатасын оештыру һәм эшчәнлек тәртибе, вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, 2011 елның 7 февралендәге «Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенең гомуми принциплары турында»гы 6-ФЗ санлы, 2003 елның 6 октябрендәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы федераль законнар белән билгеләнә, Россия Федерациясенә башка федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары белән, әлегә Устав, «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Советы тарафыннан расланган Контроль-хисап палатасы турында Нигезләмә, башка муниципаль норматив хокукый актлар.

Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә муниципаль берәмлекләренең контроль-хисап органнарын оештыруны һәм эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

VII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРНЫ БИЛӘУ

58 маддә. Гомуми нигезләмәләр

1. Муниципаль хезмэт гражданнарның һөнәри эшчәнлегә, ул даими нигездә муниципаль хезмэт вазифаларында башкарыла, алар хезмэт килешүе (контракты) төзү юлы белән алыштырыла.

2. Муниципаль хезмэт вазифалары муниципаль хокукый актлар белән Татарстан Республикасында муниципаль хезмэт вазифалары реестры нигезендә билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау жирлек бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

4. Россия Федерациясенен дәүләт телен белгән гражданнар муниципаль хезмәткә тигез керү мөмкинлегенә ия һәм аның женесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазифаи хәленә, яшәү урынына, дингә, ышануларга, ижтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга карамастан, аның тигез шартларда үтүенә ия.

Һөнәри белем дәрәжәсенә, муниципаль хезмэт стажына яки муниципаль хезмэт вазифаларын биләү өчен кирәкле белгечлек, эзерлек юнәлеше буенча эш стажына квалификация таләпләре муниципаль хезмэт вазифаларын биләү өчен типовой квалификация таләпләре нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә, алар муниципаль хезмэт вазифалары классификациясенә ярашлы рәвештә Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

Вазифа бурычларын үтәү өчен кирәкле белем һәм күнекмәләргә квалификация таләпләре муниципаль хезмәткәрнең һөнәри хезмэт эшчәнлегә өлкәсенә һәм төренә бәйле рәвештә аның вазифа Инструкциясе белән билгеләнә. Муниципаль хезмәткәрнең вазифа инструкциясендә шулай ук белгечлеккә, эзерлек юнәлешенә квалификация таләпләре каралырга мөмкин.

59 маддә. Муниципаль хезмэт вазифасы

1. Муниципаль хезмэт вазифасы - әлегә Устав нигезендә төзелә торган жирле үзидарә органындагы вазифа, жирле үзидарә органының яисә муниципаль вазифаны биләүче затның вәкаләтләрен үтәүне тәмин итү бурычларын билгеләнгән түгәрәк белән тәмин итү буенча билгеләнгән вазифа.

60 маддә. Муниципаль вазифаны биләүче зат, муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль вазифаларны биләүче затлар булып түбәндәгеләр тора (әлегә затларны 2003 елның 06 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 2 маддәсендәге 1 өлешенә унтугызынчы абзацы нигезендә билгеләргә).

2. Муниципаль хезмәткәр федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә башкаручы граждан, муниципаль хезмэт вазифасы

буенча пособие түләү буенча Вазыйфаларны Поселение бюджеты акчалары исәбеннән түли.

3. Жирле үзидарә органнары эшчәнлеген техник яктан тәэмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын башкармыйлар һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

61 маддә. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфай бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфай бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәэмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэмин итә торган ял;

5) вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук жирле үзидарә органы эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертүгә;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән катнашу;

7) муниципаль хокукый акт нигезендә жирле бюджет акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

8) үзенең шәхси мәгълүматларын яклау;

9) үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлекләре турында чакыртып алулар һәм аларны шәхси эшенә керткәнче башка документлар белән танышу, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә беркетеп кую;

10) берләшмәсе, һөнәри берлекләр төзү хокукын да керттеп, үз хокукларын, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне керттеп;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәэмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән гайре, яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) алдан язмача хәбәр итеп, мәнфәгатьләр конфликтына тәсир итмәсә һәм 2007 елның 02 мартындагы «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында»гы 25-ФЗ санлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, конституцияне (уставларны), Россия Федерациясе субъектларының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, муниципаль берәмлек уставын һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны башкарырга;

3) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) жирле үзидарә органында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, вазыйфаи инструкцияне, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен саклап калу;

6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне, шул исәптән гражданның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләрне фаш итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль мөкәтне, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларны башкару өчен бирелгән мөкәтне сакларга;

8) үз гаиләсенең үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату турында йә чит ил гражданлыгын (подданствосын) Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданын язма рәвештә хәбәр итәргә, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы, муниципаль хезмәткәргә шул хакта билгеле булган көнне, әмма Россия Федерациясе гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы (подданствосы) туктатылган көннән алып биш эш көннән дә соңга калмыйча, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

10) чит дәүләт гражданлыгын (подданствосын) алу турында йә чит дәүләт территориясендә гражданның даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә башка документ алу турында яллаучы (эш бирүче) вәкиленә (эш бирүчегә) язма рәвештә хәбәр итәргә, муниципаль хезмәткәргә бу хакта билгеле булган көнне, әмма чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) алынган көннән алып биш эш көннән дә соңга калмыйча йә гражданның чит ил территориясендә яшәргә рөхсәт кәгазе яисә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алганнан соң;

11) әлеге Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне үтәргә, йөкләмәләрне үтәргә, тыюларны бозмаска;

12) эш бирүче (эш бирүче) вәкиленә вазифа бурычларын үтәгәндә шәхси кызыксыну турында язма рәвештә хәбәр итәргә, бу мәнфәгатьләр конфликтына китерергә мөмкин, һәм мондый конфликтны булдырмау буенча

чаралар күрергә. 4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән законсыз йөкләмәне үтәргә хокуклы түгел. Муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган тиешле житәкчедән йөкләмә алганда, муниципаль хезмәткәр әлеге йөкләмәне үтәгәндә бозылырга мөмкин булган федераль законнар һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, йөкләмә биргән житәкчегә язма рәвештә әлеге йөкләмәнең законсызлыгын дәлилләүне тапшырырга тиеш бу йөкләмә. Әлеге йөкләмәне житәкче язма рәвештә раслаган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Законсыз йөкләмә үтәлгән очракта муниципаль хезмәткәр һәм бу йөкләмәне биргән житәкче Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы.

62 маддә. Муниципаль хезмәткәргә бирелә торган гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр гарантияләнгән:

1) вазыйфай инструкция нигезендә аның вазыйфай бурычларын үтәвен тәмин итә торган эш шартлары;

2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алуга хокук;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәмин итә торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына медицина хезмәте күрсәтү, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыкканнан соң;

5) тиешле еллар эшлэгән өчен һәм инвалидлыкка бәйле рәвештә пенсия белән тәмин итү, шулай ук вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә вафат булган очракта муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын пенсия белән тәмин итү;

6) вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәҗбүри дүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмәткәрләрнең муниципаль хезмәт узу чорында авыруы яисә хезмәткә сәләтлелеген югалту очрагына яисә аны туктатканнан соң мәҗбүри дүләт социаль иминиятләштерүе, әмма ул вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән;

8) федераль законнарда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда аның вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан һәм башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау.

2. Жирле үзидарә органы бетерелүгә йә жирле үзидарә органы хезмәткәрләре штаты кыскаруга бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрләр белән хезмәт шартнамәсе өзәлгәндә, муниципаль хезмәткәргә, оешма бетерелүгә йә оешма хезмәткәрләре штаты кыскартылуга бәйле рәвештә алар эштән азат ителгән очракта, хезмәткәрләр өчен хезмәт законнарында билгеләнгән гарантияләр бирелә.

3. Муниципаль хезмәткәрләргә Татарстан Республикасы законнары белән өстәмә гарантияләр бирелергә мөмкин.

63 маддә. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплина жаваплылығы

1. Дисциплинар гамәл кылган өчен - муниципаль хезмәткәрләргә аның өстенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкиле түбәндәге дисциплинар түләтүләрне кулланырга хокуклы:

- 1) кисәтү;
- 2) шелтә;
- 3) муниципаль хезмәттән тиешле нигезләрдә эштән азат итү.

2. Дисциплинар гаеп кылуны рөхсәт иткән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (әмма кимендә бер айга), аның дисциплинар жаваплылығы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, акчалата карап торуны саклап калу белән вазыйфай бурычларын үтәүдән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфай бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.

3. дисциплинар түләтүләрне куллану һәм бетерү тәртибе, 2007 елның 02 мартындагы «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында»гы 25-ФЗ санлы Федераль законда каралган очраклардан тыш, хезмәт законнары белән билгеләнә.

VIII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

64 маддә. Юридик зат хокукларына ия жирлекнең жирле үзидарә органнары

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик затның хокуклары белән жирлек Советына һәм жирлекнең башкарма комитетына бирелә.

65 маддә. Жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирлек исеменнән мөлкәти һәм башка хокуклар һәм бурычлар алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга жирлек башлыгы мөмкин.

2. Жирлек Советы, жирлекнең башкарма комитеты идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәве узарга тиеш.

66 маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

Жирле үзидарә органнарын тотуга чыгымнарны финанслау бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына башкарыла.

IX бүлек. ДЕПУТАТЛАРГА, ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

67 маддә. даими нигездә эшләүче жирлек башлығы, жирлек Советы депутатлары һәм жирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре

Даими нигездә эшләүче жирлек башлығы, жирлек Советы депутатлары һәм жирлекнең башка вазыйфаи затлары эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре 2009 елның 12 февралендәге «Муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органы депутаты, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында»гы 15-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә билгеләнә.

68 маддә. Жирлек Советы депутатларының, жирлек башлығының кагылгысызлык гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлығының, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартылган, аларны тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу хокукларының гарантияләре, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны депутатларына карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чаралары язышулары федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә жирлек Советы депутаты тавыш биргәндә әйтелгән фикерләре, позициясе, депутат, жирлек башлығы статусына туры килә торган башка гамәлләре өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы узгач, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә жирлек Советы депутаты, жирлек башлығы тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яки федераль законда каралган башка хокук бозулар кылган очракларга кагылмый.

X бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ

69 маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кануннар нигезендә жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы булалар.

Гражданның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарларга, жирле үзидарә органнарының һәм жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи затларының карарларына һәм гамәлләренә (гамәл кылмавына)

карата законда билгелэнгән тәртиптә судка яисә арбитраж судка шикаять бирелергә мөмкин.

70 маддә. Жирлек Советы депутатларының жирлек халкы алдында жаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының, жирлек халкының, жаваплылыгы аны сайлаган жирлекнең ышанычын тиешле депутат итеп югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы жирлек халкының ышанычын югалткан депутат әлеге Уставта каралган нигезләрдә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

71 маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының дәүләт алдында жаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә жирлек Советының, жирлек башлыгының дәүләт алдындагы жаваплылыгы тиешле суд карары нигезендә, алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституцион законнары, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта килә.

2. 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон белән жирлек советын тарату, вазыйфасыннан ваз кичү һәм аны бетерү тәртибе билгеләнә.

72 маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы

Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы федераль законнарда билгелэнгән тәртиптә башлана.

73 маддә. Ышаныч югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) кешенең мәнфәгатьләре конфликтны булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве;

2) кешенең үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы

йөкләмәләре, шулай ук үз хатынының (тормыш иптәшенең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәве яки, әгәр федераль законнарда башкача билгеләнмәгән булса, белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат бирмәве;

3) кешенең түләүле нигездә коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә катнашуы, федераль закон белән билгеләнгән очрактардан тыш;

4) кешенең эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Муниципаль вазыйфаны биләүче кеше, ана буйсынган кешенең мәнфәгатьләр конфликттына китерә яки китерә ала торган шәхси мәнфәгатьләре барлыкка килүе турында белгән кеше, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән кеше мәнфәгатьләр конфликттын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәгән очракта, ышанычын югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

3. Муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата коррупциячел хокук бозу өчен ышанычны югалту сәбәпле эштән азат итү (вазыйфадан азат итү) рәвешендәгә жәзаны куллану турындагы мәгълүматлар әлеге зат тиешле вазыйфаны биләгән жирле үзидарә органы тарафыннан 2008 елның 25 декабрендәгә «Коррупциягә каршы тору турында»гы 273-ФЗ санлы Федераль законның 15 маддәсендә каралган ышанычны югалту сәбәпле эштән азат ителгән затлар реестрына кертелә.

XI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

74 маддә. Жирлекнең муниципаль хокукий актлары системасы

1. Муниципаль хокукий актлар системасына торақ пункт керә:

1) жирлек уставы, жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукий актлар;

2) жирлек Советының норматив һәм башка хокукий актлары;

3) әлеге Уставта каралган жирлек башлыгының, жирлекнең башкарма комитетының һәм жирле үзидарәнең башка органнарының һәм жирле үзидарәнең вазифаи затларының хокукий актлары.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукий актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлгә ия һәм бөтен жирлек территориясендә кулланыла. Башка муниципаль хокукий актлар әлеге уставка һәм жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукий актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлекнең әлеге Уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәлергә тиешле кагыйдәләрне билгеләүче карарлар, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә. Жирлек советының жирлек территориясендә үтәү өчен мәжбүри булган кагыйдәләрне билгеләүче карарлары, әгәр 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон белән башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә. Әгәр жирлек башлыгы жирлек Советы рәисе вәкаләтләрен башкарсса, жирлек башлыгы тавышы жирлек Советы карарларын кабул иткәндә жирлек Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

4. Жирлек башлыгы, жирлекнең әлеге Уставы һәм жирлек Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә, жирлек башлыгы жирлек Советы рәисе вәкаләтләрен башкарсса, жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм боерыклар чыгара, яки жирлек башлыгы жирлек башкарма комитеты башлыгы вәкаләтләрен башкарсса, әлеге статьяның 6 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча жирлек башкарма комитеты карары һәм боерыклары чыгара. Жирлек башлыгы 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә жирлекнең әлеге Уставы белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар һәм боерыклар чыгара.

5. Жирлек Советы Рәисе жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм боерыклар чыгара, жирлек Советы карарларына кул куя.

6. Жирлек башлыгы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлекнең әлеге Уставы, жирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча Башкарма комитет карарларын, шулай ук жирлекнең башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча боерыкларын чыгара.

7. Муниципаль хокукый актлар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституцион законнарға, 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законга, Россия Федерациясенә башка федераль законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

8. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен жирлекнең гражданны, оешма житәкчеләре, жирле үзидарә органнары вазыйфаи

затлары федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жаваплы.

75 маддә. Гражданнарның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү турыдан-туры торак пункт халкы тарафыннан жирле референдумда (гражданнар жыенында) гражданнарның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән башкарыла.

2. Әгәр жирлектә яшәүчеләрнең ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый актны кабул итү (чыгару) таләп ителсә, жирлек советы яки жирлек башлыгы, аларның компетенциясенә әлеге актны кабул итү (чыгару) керә, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны эзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Бу вакыт өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданнарның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозу жирлек башлыгын кире алу өчен нигез булып тора.

76 маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү өчен түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

1) торак пункт Советы торак пункт Советы карарлары;
2) жирлек башлыгы жирлек башлыгының карарлары һәм боерыклары, жирлек Советы карарлары һәм боерыклары, жирлек башкарма комитеты карарлары һәм боерыклары.

2. Жирле үзидарәнең башка вазыйфай затлары әлеге Уставта, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә боерыклар һәм боерыклар чыгаралар.

77 маддә. Муниципаль хокукый актлар эзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, Татарстан Республикасы Ютазы районы прокуроры, шулай ук аны алып бару мәсьәләләре буенча контроль-хисап органы кертә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушылган документларның исемлеге һәм формасы жирлек Советы Регламенты һәм жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Жирлекләрнең муниципаль норматив хокукый актлары проектлары, муниципаль норматив хокукый актларда элек каралган эшқуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен мәжбүри таләпләрне, инвестицион эшчәнлек субъектлары өчен бурычларны билгеләүче

яки үзгәртүче, тиешле муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары тарафыннан муниципаль норматив Татарстан Республикасы Законы нигезендә хокукий актлар белән:

1) жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләүче, үзгәртүче, туктатып торучы, гамәлдән чыгаручы жирлек Советының норматив хокукий актлары проектлары;

2) жирлек Советының бюджет хокук мөнәсәбәтләрен көйләүче норматив хокукий актлары проектлары.

3) Гадәттән тыш хәлләр режимнары гамәлдә булган чорда табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне бетерү максатларында эшләнгән норматив хокукий актлар проектлары.

4. Муниципаль норматив хокукий актлар проектларының жайлау йогынтысын бәяләү эшкуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертүче яисә аларны кертүгә ярдәм итүче нигезләмәләрне, шулай ук эшкуарлык һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары һәм жирле бюджетларның нигезсез чыгымнары барлыкка килүгә ярдәм итүче нигезләмәләрне ачыклау максатында үткәрелә.

78 маддә. Торак пункт Советының хокукий актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәлгә тиешле кагыйдәләрне билгеләүче карарлар, жирлек башлыгын отставкага жибәрү турында карар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек советының жирлек территориясендә үтәү өчен мәжбүри булган кагыйдәләрне билгеләүче карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерүне, жирлек бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан жирлек Советы карарлары жирлек башлыгы инициативасы буенча яки аның нәтижәсе булганда гына жирлек Советы каравына кертелгә мөмкин. Күрсәтелгән нәтижә аларга жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә утыз көн эчендә жирлек Советына тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарларына жирлек башлыгы аларны кабул иткән көннән алып өч көн эчендә кул куя һәм әлеге уставта билгеләнгән тәртиптә игълан итә.

79 маддә. Жирлек башлыгының хокукий актлары

Жирлек башлыгы законнарда, жирлекнең әлеге Уставында, жирлек Советы карарларында билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар һәм боерыклар, шулай ук жирлекнең жирле эһәмияттәге мәсьәләләре һәм жирлекнең жирле үзидарә

органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрэн гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук жирлекнең башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләр буенча боерыклар чыгара.

Жирлек башлыгы 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законга, башка федераль законнарға ярашлы рәвештә, аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара.

80 маддә. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (игълан итү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек Советы карарлары, әгәр законнарда яки карарның үзәндә башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек башлыгы тарафыннан имзаланганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Жирлек советының салымнар һәм жыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексына ярашлы рәвештә үз көченә керә.

Жирлек Советының жирлек уставын кабул итү яки әлеге уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарлары Федераль закон, әлеге устав белән билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек башлыгының, Жирле үзидарәнең башка вазифаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар белән башкасы билгеләнмәгән булса, алар имзаланган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль норматив хокукый актлар, кеше һәм гражданның хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, нигез салучы булып торган оешмаларның хокукый статусын билгеләүче, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр рәсми рәвештә басылып чыкканнан соң (халыкка игълан ителгәннән соң) үз көченә керә.

Муниципаль хокукый актларны һәм жирле үзидарә органнары килешүләрэн рәсми рәвештә бастырып чыгару өчен чөлтәр басмасы кулланыла. Муниципаль хокукый актның тулы тексты рәсми чөлтәр басмасында басылган очракта, аның күләмле график һәм таблицалы кушымталары басма басмада китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары булырга тиеш: аның исеме, имзалану датасы (жирлек Советы кабул иткән хокукый актлар өчен шулай ук жирлек Советы кабул иткән дата), теркәлү номеры, хокукый актка кул куйган вазифаи затның исеме.

5. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карарлары, хисап турында, аны үтәү турында, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, жирлек Советы Регламенты, жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, муниципаль хокукый актлардан яисә федераль закон белән чикләнгән мәгълүматлар булган аерым нигезләмәләрдән тыш, алар имзаланган көннән алып жиде көн эчендә рәсми рәвештә бастырылырга (игълан ителергә) тиеш.

6. Муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, чикләргә үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору, жирлек башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча тавыш бирү турында нормага туры килмәгән хокукый актлар һәм законнарға ярашлы

рәвештә башка актлар мәжбүри рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Закон яки әлеге Устав нигезендә рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган нормага каршы муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яки жирле үзидарә вазифаи затлары карары буенча бастырылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастыру (халыкка чыгару) вакытында муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны һәм жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләрне рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү):

-Ташкичү авылы, М. Зәкиев урамы, 47 йорт, Ташкичү авылы, М. Зәкиев урамы, 19 (Ташкичү АМЙ); Салкын Чишмә авылы, Фрунзе урамы, 4а (Салкын Чишмә АК); Урал авылы, Урал урамы, 3а йорт; Ак Чишмә авылы, 24 нче йорт янында; адресы буенча торак пунктлар территориясендә махсус мәгълүмати стендларда жирле үзидарә органнары арасында төзелгән хокукый акт һәм килешүләр текстын урнаштыру;

-Ютазы таңы («Ютазинская новь») челтәр басмасында жирле үзидарә органнары арасында төзелгән хокукый акт һәм килешүләр текстын веб-адрес буенча урнаштыру: <http://yutazy.ru> (ЭЛ ФС77-47613 ММЧны теркәү турында таныклык 07.12.2011);

-Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында «Рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының Бердәм «Рәсми Татарстан "Порталында" Интернет " мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә жирле үзидарә органнары арасында төзелгән хокукый акт һәм килешүләр текстын урнаштыру: <http://jutaza.tatarstan.ru/>;

- Хокукый акт текстын һәм жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләрне челтәр басмасында урнаштыру Татарстан Республикасы Хокукый мәгълүматының рәсми порталы Хокукый мәгълүмат рәсми порталлары веб-адрес буенча: <http://pravo.tatarstan.ru> (ЭЛ массакуләм мәгълүмат чараларын теркәү турында таныклык № ФС77-60244 от 17.12.2014);

- Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар челтәр басмасында жирле үзидарә органнары арасында төзелгән хокукый акт һәм килешүләр текстын веб-адрес буенча урнаштыру: <http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.рф> (ЭЛ ММЧны теркәү турында таныклык по ФС77-72471 05.03.2018).

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар, Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлар регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

81 маддә. Муниципаль хокукый актларны гамәлдән чыгару һәм аларның гамәлдә булуын туктату

1. Муниципаль хокукый актлар 2003 елның 6 октябрдәге "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында"гы 131-ФЗ санлы Федераль закон нигезендә жирле үзидарә органнары яисә жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән яисә күрсәтелгән органнар яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта гамәлдән чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы туктатылырга мөмкин - муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яки туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (чыгару) жирле үзидарә органнары яки жирлекнең жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, шулай ук суд тарафыннан каралган; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан аларга федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнары тарафыннан.

2. Норматив характерда булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яки жирлекнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкурлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең Россия Федерациясе Эшкурлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилләр турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәсен алган очракта кичекмәстән туктатыла. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында жирлекнең башкарма комитеты яки жирлекнең жирле үзидарәсе вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирлек Советы алар карар кабул иткән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

3. Жирлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасы законы карары буенча жирлек статусын билгеләү турында Татарстан Республикасының яңа законы үз көченә кәргәнче гамәлдә түгел дип тану суд карары законлы көченә кәргәнче кабул ителгән жирлекнең муниципаль хокукый актларын суд тәртибендә гамәлдә түгел дип тану өчен яки әлеге муниципаль хокукый актларны гамәлдән чыгару өчен нигез була алмый.

Глава XII. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОСНОВА ПОСЕЛЕНИЯ

82 маддә. Торак пунктның икътисади нигезе

Жирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектә булган милек, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

83 маддә. Жирлекнең муниципаль милке

1. Торак пункт милкендә булырга мөмкин:

1) жирлек уставында билгеләнгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен билгеләнгән милек;

2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очрақларда жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук жирлекнең жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, ул 2003 елның 06 октябрдәге «Оешманың гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 15 маддәсендәге 4 өлешендә каралган тәртиптә тапшырылган Россия Федерациясендә жирле үзидарә";

3) жирлек Советының норматив хокукый актларына ярашлы рәвештә жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән милек;

4) мәсьәләләренә хәл итү өчен кирәкле милек, жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән хәл итү хокукы;

5) 2003 елның 06 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 17 маддәсендәге 1 һәм 1.1 өлешләренә ярашлы рәвештә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук 14 маддәсенә 3 һәм 4 өлешләренә ярашлы рәвештә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү өчен билгеләнгән мөлкәт.

2.Торак пунктта әлеге статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килмәгән милеккә милек хокукы барлыкка килгән очрақта, күрсәтелгән милек үзгәртеп профилләштерелергә (милекнең максатчан билгеләнеше үзгәрергә) яки читләштерелергә тиеш. Мондый милекне читләштерү тәртибе һәм вакыты Федераль закон белән билгеләнә.

84 маддә. Жирлекнең муниципаль милке белән идарә итү, файдалану һәм аның белән идарә итү

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исемненән Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға һәм жирлекнең жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларына ярашлы рәвештә муниципаль милеккә мөстәкыйль ия булалар, файдаланалар һәм алар белән идарә итәләр.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренә жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә читләштерергә, башка килешүләр төзөргә хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары муниципаль милек реестрын Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы билгеләгән тәртиптә алып баралар.

85 маддә. Жирлекнең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милекне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнарға ярашлы рәвештә жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милекне кулланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр авыл жирлеге бюджетына керә.

86 маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Торак пункт элге уставта билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдырырга, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәкле хужалык жәмгыятьләрен, шул исәптән муниципаль-ара жәмгыятьләренә булдыруда катнашырга хокуклы. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата оештыручының функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары башкара.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, элге предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфасыннан азат итә, аларның эшчәнлегә турында хисапларны жирлек Уставында каралган тәртиптә тыңлый.

3. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исеменән муниципаль казна учреждениеләренә йөкләмәләре буенча субсидияле жавап бирәләр һәм федераль закон белән билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә аларның үтәләшен тәэмин итәләр.

87 маддә. Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, әгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

ХШ бүлек. ТОРАК ПУНКТНЫҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

88 маддә. Торак пункт бюджеты

1. Торак пунктның үз бюджеты бар.

2. Жирлек бюджеты жирлек советының муниципаль хокукый акты формасында эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән керемнәр һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр хисабына жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм аларга ярашлы рәвештә Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында кабул ителә торган тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына жирлек бюджеты үтәләше турында хисаплар тапшыралар.

89 маддә. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс һәм башка тәмин итү

1. 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 26.1 маддәсендә каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү чыганагы булып инициатив проектларны гамәлгә ашыруга каралган бюджет ассигнованиеләре тора, алар инициатив түләүләр һәм (яки) бюджетара түләүләр күләмнәрен исәпкә алып формалаштырыла Татарстан Республикасы бюджетыннан шәһәр жирлегенең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында бирелгән трансфертлар.

2. Инициативалы түләүләр дип гражданның, шәхси эшмәкәрләренең һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә оешкан юридик затларның акчалары аңлатыла, алар ирекле нигездә түләнә һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка конкрет инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында кертелә.

3. Әгәр инициатива проекты гамәлгә ашырылмаган булса, инициатива түләүләре аларны жирле бюджетка күчәргән кешеләргә (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында кулланылмаган инициатив түләүләр калдыгы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән түләүләр аларны жирле бюджетка күчәргән кешеләргә (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Аларны жирле бюджетка күчәргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кайтару тәртибе шәһәр жирлегә Советы карары белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынучы затларның ирекле милек һәм (яки) хезмәт катнашуы формасында тәмин ителәргә мөмкин.

90 маддә. Торак пунктта бюджет процессы

1. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә башкарыла. Жирлек бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм аларга ярашлы рәвештә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Жирлек бюджеты проекты, жирлек бюджетын раслау турында жирлек Советы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, жирлек бюджеты үтәлеше барышы һәм жирле үзидарә органнары муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында квартал саен белешмәләр, аларны акчалата тотуга чыгымнарны күрсәтеп, рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Жирлек бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге устав нигезендә жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектының төзү:

Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәте таләпләрен) билгеләүче Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Жыенына юлламасы нигезләмәләре;

Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Татарстан Республикасы Рәисенең юлламасы;

бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

социаль-икътисади үсеш фаразлары;

бюджет прогнозы (бюджет прогнозы проекты, бюджет прогнозы үзгәрешләре проекты) озак вакытлы чорга;

муниципаль программаларда (муниципаль программалар проектларында, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектларында).

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карарда «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджетының төп характеристикалары булырга тиеш, аларга жирлек бюджеты керемнәренең гомуми күләме, жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләме, жирлек бюджеты дефициты, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.

8. Жирлек бюджеты турында карар белән:

- жирлек бюджеты керемнәренең Баш администраторлары Исемлеге;

- жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакаларының Баш администраторлары Исемлеге;

- чыгым төрләрeнeң бүлекләрe, бүлекчәләрe, максатчан статьялары, төркeмнәрe (төркeмнәрe һәм төркeмчәләрe) яки бүлекләрe, бүлекчәләрe, максатчан статьялары муниципаль программалары һәм программалы булмаган эшчәнлек юнәлешләрe), чыгым төрләрeнeң төркeмнәрe (төркeмнәрe һәм төркeмчәләрe) һәм (яки) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программалы булмаган эшчәнлек юнәлешләрe), төркeмнәрe (төркeмнәрe һәм төркeмчәләрe) буенча бюджет ассигнованиеләрeн бүлү чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары төрләрe, шулай ук бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләрe һәм бүлекчәләрe буенча, Россия Федерациясe Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

жәмәгать норматив йөкләмәләрeн үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләрeнeң гомуми күләмe;

башка бюджетлардан алынган һәм (яки) Россия Федерациясe бюджет системасының башка бюджетларына чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган бюджетара трансфертлар күләмe;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләмe жирлек бюджеты чыгымнарының 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнешкә ия булган Россия Федерациясe бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләмeнeң 5 процентыннан ким булмаган күләмдә (жирлек бюджеты чыгымнарын исәпкә алмыйча), Россия Федерациясe бюджет системасының максатчан билгеләнештәгe башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаclarы;

Чираттагы финанс елыннан һәм һәр елдан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчкe бурычның югары чиге

- план чоры, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;

- Россия Федерациясe Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек советының муниципаль хокукый акты нигезендә билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләрe.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрeн төгәлли һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрeн раслый.

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында торак пунктның социаль-икътисади үсешенә алдан йомгаклары һәм агымдагы финанс елында торак пунктның социаль - икътисади үсешенә көтелгән йомгаклары;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына торак пунктның социаль-икътисади үсешен фаразлау;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына торак пунктның тупланма бюджетының төп характеристикаларын (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты (профициты) фаразлау;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасы (методика проектлары) һәм исәп-хисаплары;

муниципаль эчке бурычның югары чиге һәм (яки) муниципаль тышкы бурычның югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан (Чираттагы финанс елыннан) соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәре чыганакалары реестрлары;

башка документлар һәм материаллар.

Бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программа булмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар белән расланган очракта, бюджет турында карар проектына муниципаль программаларның паспортлары тапшырыла.

Әгәр бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасын үз эченә алмаса, бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы бюджет турында карар проектына аңлатма язуына кушымталар составына кертелә.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектының төзү жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

12. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектының агымдагы елның 15 ноябринан да соңга калмыйча кертә.

13. Жирлек бюджеты турында карар проектының карау һәм аны раслау тәртибе, жирлек советының Муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән, Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турында карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткеләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Жирлек бюджеты турында Карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджеты турында карарда башкасы каралмаган булса.

Жирлек бюджеты турында карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш.

15. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслы булуын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, Муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тәмин итә.

16. Торак пункт бюджеты керемнәре Россия Федерациясе бюджет законнарына, салымнар һәм жыемнар турында законнарга һәм башка мәжбүри түләүләр турында законнарга ярашлы рәвештә формалаштырыла.

17. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда башкарыла.

18. Жирлек бюджетының федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

91 маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу 2014 елның 5 апрелендәге «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында»гы 44-ФЗ санлы Федераль закон һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу жирле бюджет акчалары хисабына башкарыла.

92 маддә. Торак пункт гражданның үзара салым салу чаралары

1. Гражданның үз-үзләренә салым салу чаралары дип гражданның жирле эһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен бер тапкыр түләүләре аңлатыла. Гражданның үзара салым тәртибендә түләүләр күләме муниципаль берәмлекнең (жирлек составына керүче торак пунктның (яисә аның территориясенә бер өлеше) барлык халкы өчен абсолют зурлыкта тигез итеп билгеләнә, муниципаль берәмлекнең (жирлек составына керүче торак пунктның (яисә аның территориясенә бер өлеше) гомуми санының 30

процентыннан артмаска тиеш булган һәм алар өчен түләүләр күләме киметелергә мөмкин булган гражданның аерым категориялареннән тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре жирле референдумда, ә 2003 елның 6 октябрдәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль законның 25.1 маддәсенә 1 өлешендәге 4.1 пунктта каралган очракларда гражданның жыенында хәл ителә.

3. Жирле референдумда гражданның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен жыю турындагы карар басылып чыккач жирлекнең башкарма комитеты:

- гражданның үзара салым акчаларын туплау өчен торак пункт (муниципаль район) территориясендә урнашкан Россия банкы учреждениесендә махсус счет ача;

- референдум карарында каралган эшләргә башкаруны оештыра һәм әлеге карарда каралган тәртіптә жирлек халкы алдында аларның үтәлеше турында хисап бирә.

4. Гражданның үзара салым акчалары жирлек бюджетының үз керемнәренә карый.

93 маддә. Торак пунктның муниципаль үзләштерүләре

1. Торак пункт муниципаль бурычларны, шул исәптән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән, Россия Федерациясе Бюджет кодексына һәм торак пунктның әлеге уставына ярашлы рәвештә башкарырга хокуклы.

2. Муниципаль үзләштерүләргә жирлек исеменнән гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә жирлекнең башкарма комитетына карый.

94 маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәлеше

1. Жирле бюджет Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты касса бердәмлегә һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртіптә башкарыла.

4. Жирлек бюджетының үтәлеше жирлекнең жыелма бюджет рәсеме һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

95 маддә. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Жирлек Советына тапшырылганчы жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка нәтижә эзерләүне үз эченә ала.

Жирлек бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү жирлекнең контроль-хисап органы яки жирлек Советы тарафыннан жирлек советы билгеләгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып башкарыла.

5. Жирлекнең башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка нәтижә эзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка нәтижә финанс контроле органы тарафыннан бер үк вакытта жирлекнең башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турында карар проекты, жирлек бюджеты үтәлеше турында башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар кушымтасы белән жирлек Советының хисап финанс елында жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисабын тапшыра.

8. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтижеләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

Жирлек Советы жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны кире каккан очракта, ул мәгълүматны дөрөс чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм 1 айдан да артмаган вакытка кабат тапшыру өчен кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтәлеше турында карар белән жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап раслана, анда керемнәрнең, чыгымнарның һәм жирлек бюджеты дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә.

Жирлек Советының хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтәлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджет керемнәрен классификацияләү кодлары буенча бюджет керемнәре;

бюджет чыгымнары тиешле бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча;

бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчэләре буенча бюджет чыгымнары;

бюджет дефицитын финанслау чыганаclarын классификацияләү кодлары буенча бюджет дефицитын финанслау чыганаclarы.

96 маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы хокукый актларның, жирлек бюджетыннан физик затларга башка түлүүләр буенча ачык норматив йөкләмәләрне һәм йөкләмәләрне билгеләүче хокукый актларның нигезләмәләрен үтәүне тәмин итү, шулай ук муниципаль контрактлар шартларын, бюджеттан акча бирү турында килешүләрне (килешүләрне) үтәү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм аннан соңгысына бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле-жирлекнең Контроль-хисап органы контроль эшчәнлеге.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Алдан контроль Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм туктату максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларын үтәү нәтижәләре буенча аларның законлы үтәлешен, исәп-хисапның һәм хисапның дәрәсләген билгеләү максатыннан башкарыла.

XIV БҮЛЕК. ТОРАК ПУНКТ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

97 маддә. Торак пункт Уставы проектын эзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары проекты жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан жирлек Советына кертелергә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты эзерләү өчен жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Жирлек уставы проекты, жирлек Уставына үзгәрешләр кертү турында жирлек Советы карары проекты жирлек уставын кабул итү, жирлек уставына үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәлә каралганчы 30 көннән дә соңга

калмыйча, жирлек Советы тарафыннан билгелэнгән әлеге Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, жирлек Советының күрсәтелгән карары проектың, шулай ук гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка житкерү) белән рәсми рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

Жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукий акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук жирлек уставына әлеге уставны әлеге норматив хокукий актларга туры китерү максатларында Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау формасында үзгәрешләр кертелгән очракта гражданның аны тикшерүдә катнашу тәртибен рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Жирлек уставы проекты, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары буенча жирлек Советы утырышында әлеге Уставка үзгәрешләр Уставта беркетелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә һәм аларны хәл итү буенча вәкаләтләргә Россия Федерациясе Конституциясенә һәм федераль законнарга туры китерү максатыннан гына кертелгән очрактан тыш, әлеге Уставка ярашлы рәвештә ачык тыңлаулар үткәрелә.

98 маддә. Торак пункт Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проектың карау жирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә кимендә ике укылышта башкарыла.

2. Жирлек уставы проекты, әлеге уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң, әлеге проект беренче укылышта жирлек башлыгы тарафыннан жирлек Советы депутатларына, хокук булдыру инициативасы хокукының башка субъектларына төзәтмәләр кертү өчен жиберелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советы карары уставка үзгәрешләр кертү турында жирлек Советы депутатларының билгелэнгән санының өчтән ике өлеше күпчелек тавыш белән кабул ителә.

99 маддә. Торак пункт Уставының, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карарның үз көченә керү тәртибе

1. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары, алар кабул ителгәннән соң, жирлек башлыгы тарафыннан федераль закон нигезендә билгелэнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен Муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә башкарма хакимиятнең вәкаләтле федераль органына жиберелә.

2. Жирлек уставы, жирлек советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары дәүләт теркәвеннән соң рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм алар рәсми рәвештә Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнарының Бердәм «Рәсми Татарстан» порталы составында «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә веб-адресы: <http://jutaza.tatarstan.ru/>, челтәр басмасында Татарстан Республикасы Хокукый мәгълүматының рәсми порталы Хокукый мәгълүмат рәсми веб-адрес буенча порталлар: <http://pravo.tatarstan.ru> (ЭЛ ММЧны теркәү турында таныклык по ФС77-60244 от 17.12.2014), Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар челтәр басмасында веб-адрес буенча: <http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.рф> (ЭЛ ММЧны теркәү турында таныклык по ФС77-72471 05.03.2018). Жирлек башлыгы теркәлгән муниципаль берәмлек уставын, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы территориаль органынан муниципаль берәмлек уставы турында мәгълүматларны кертү турында хәбәрнамә, муниципаль хокукый акт жирлек Уставына Муниципаль берәмлекләр уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү турында кәргәннән соң жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерелергә) тиеш Россия Федерациясе субъекты оешмалары, 2005 елның 21 июлендәге «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында»гы 97-ФЗ санлы Федераль законның 4 маддәсенә 6 өлешендә каралган.

3.Муниципаль берәмлек Уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары

структурасын үзгәртүче үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләрне аеру (муниципаль берәмлек уставын федераль законнарга туры китерү очрактарынан тыш, шулай ук вәкаләтләрне, вәкаләтләр срогын, жирле үзидарәнең сайлап куелган вазыйфаи затларын сайлау тәртибен үзгәртүдән тыш), жирлек Советы вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң үз көченә керә, муниципаль берәмлек уставына күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт кабул иткән.

4.Жирлек халкының саны арту яки кими бару сәбәпле, жирлек Советы депутатлары санын арттыручы яки киметүче үзгәрешләр күрсәтелгән үзгәрешләрне кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән жирлек Советының вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң үз көченә керә.

5. Әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул рәсмиләштерелергә мөмкин:

1) жирлек Советы (гражданның жыены) карары белән, жирлек башлыгы, жирлек Советы (гражданның жыены) рәисе вәкаләтләрен башкаручы тарафыннан имзаланган;

2) совет (гражданның жыены) кабул иткән һәм жирлек башлыгы тарафыннан имзаланган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта Советның (гражданның Жыенының) аны кабул итү турындагы карарына реквизитлар куела. Советның (гражданның Жыенының) мондый

карарына күчеш положениеләрен һәм (яки) торак пункт Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләрнең үз көченә керүе турындагы нормаларны кертү рәхсәт ителми

6. Жирлек уставына кертелгәннең һәм жирлекнең контроле органын булдырыны күз тоткан үзгәрешләрләр һәм өстәмәләр әлеге мәкаләләре 2 пункттында каралгантүртиптә үз көчән керә.

7. Жирлек уставын Федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү әлеге закон актлары белән билгеләнгән срокта башкарыла. Әгәр федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән күрсәтелгән срок билгеләнмәгән булса, жирлек уставын Федераль законга туры китерү вакыты, Татарстан Республикасы законы белән тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы Законы үз көченә кәргән датаны, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм жәмәгать тыңлауларында фикер алышу Кирәклеген, аның буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алуны, вакытлычалыкны исәпкә алып билгеләнә жирлек Советы утырышлары, мондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка чыгару) вакыты, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

8. Жирлек Уставын яңа редакциядә муниципаль хокукый акт белән жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында язарга ярамый. Бу очракта жирлекнең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдә булган жирлек уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар жирлекнең яңа Уставы үз көченә кәргән көннән үз көчен югалткан дип таныла.

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советының 2023 елның 9 октябрдәге 22 санлы карарына 2 санлы кушымта

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге советы карары проекты буенча гавами тыңлаулар әзерләү һәм уздыру буенча оештыру комитеты составы

№ п/п	Ф.И.А.	Вазыйфасы
1	Вәлиев Рамиль Кәбир улы	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге башлыгы
2	Зиязова Зәрия Әнвәр кызы	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге башкарма комитеты сәркатибе
3	Галеев Саетмәгрүф Әхтәм улы	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советы депутаты
4	Йосыпова Зөлфия Варис кызы	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советы депутаты
5	Загртдинова Раушания Сәгадәт кызы	Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлеге Советы депутаты

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл җирлеге Советының 2023 елның 9 октябрәндәге 22 санлы карарына 2 санлы кушымта

Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичүк авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл җирлеге советы карары проектына карата тәкъдимнәрне һәм искәртмәләрне исәпкә алу тәртибе»

1. «Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставын (алга таба - Карар проекты) кабул итү турында» Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл җирлеге советы карары проектына тәкъдимнәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл җирлеге башкарма комитетына адрес буенча кертелә: 423959, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Ташкичү авыл җирлеге, Кече Урыссу авылы, Совет урамы, 21А йорт, язма рәвештә таблица формасында:

№ п/п	Бүлек, бүлекчә	Карар проекты тексты	Проект тексты	Төзәтмәне исәпкә алып, проект тексты	Төзәтмәләр кертүче автор (Ф.И.А., адресы, эш, уку урыны)

2. Тәкъдимнәр Проект урнаштырылган көннән алып бер ай эчендә 8.00 сәгатьтән 16.00 сәгәткә кадәр Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы порталы составында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә «Рәсми Татарстан» дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының бердәм порталы составында Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл җирлегенә торак пунктлары территориясендә түбәндәге адрес буенча махсус мәгълүмат стендларында кабул ителә: Кече Урыссу авылы, Совет урамы, 21А йорт, КФУ бинасы; Ташкичү авылы, Чишмә урамы, 28А йорт, авыл мәдәният йорты бинасы; Хөррият авылы, Хөррият урамы, 5 санлы йорт янында; Биектау бистәсе, Тынычлык урамы, 25 санлы йорт янында, шулай ук «Бердәм дәүләти һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасында түбәндәге адрес буенча - 423959, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Ташкичү авыл җирлеге, Ташкичү авылы, Совет урамы, 21А йорт, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл җирлеге башкарма комитет бинасы.

3. Чыгыш хокукы белән гавами тыңлауларда катнашуга гаризалар 423959, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Ютазы муниципаль районы, Ташкичү авыл жирлеге, Кече Урыссу авылы, Совет ур., 21А йорт, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге башкарма комитеты бинасы - шәхсән үз адресы буенча бирелә.

Гаризалар эш көннәрендә 8.00-16.00 сәгатьләрдә гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

4. Гражданнарның тәкъдимнәре Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан теркәлә һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2004 елның 28 июлендәге «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»гы 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы һәм Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының «Ташкичү авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә карау өчен Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге Советына тапшырыла.

5. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районы Ташкичү авыл жирлегенә барлык кызыксынган халкы гавами тыңлауларда гавами тыңлауларда гавами тыңлауларда катнашырга мөмкин.

6. Катнашучыларны теркәү гавами тыңлаулар башланганчы 30 минут кала башлана.

7. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге башлыгы гавами тыңлауларда рәислек итә.

8. Ачык тыңлаулар утырышта катнашучыларга фикер алышына торган мәсьәләнең асылы, тыңлаулар уздыру тәртибе турында хәбәр итә торган рәиснең кереш сүзе белән ачыла.

9. Беркетмәне рәсмиләштерү, кәргән тәкъдимнәренә, рекомендацияләренә исәпкә алу өчен, рәис тәкъдиме буенча, житәкче һәм секретариатның ике әгъзасы составында гавами тыңлаулар секретариаты сайлана.

10. Төп нотык белән Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге башлыгы чыгыш ясей.

11. Чыгыш хокукы белән гавами тыңлауларда катнашучылар гариза бирү вакытына бәйле рәвештә чиратлылык тәртибендә үз тәкъдимнәрен аргументацияләү өчен чакырыла.

12. Гавами тыңлауларда катнашучыларның чыгышлары 5 минуттан артык дәвам итәргә тиеш түгел.

13. Гавами тыңлауларда катнашучылар чыгыш ясаганнан соң чыгыш ясаучыларга председатель рәхсәте белән сораулар бирергә хокуклы.

14. Гавами тыңлауларда катнашучылар гавами тыңлаулар барышына тыкшынырга, аларны туктатырга һәм аларны үткәргә комачауларга хокуклы түгел.

15. Гавами тыңлаулар уздырганда тәртип саклау гавами тыңлауларда катнашу өчен мәжбүри шарт булып тора.

16. Халык алдында тыңлаулар уздыру тәртибен бозган очракта, рәис аларны утырыш залыннан алуны таләп итәргә хокуклы.

Чыгышлар тәмамлангач, рәис гавами тыңлаулар барышында әйтелгән тәкъдимнәре, рекомендацияләре төгәлләштерү өчен гавами тыңлаулар секретариаты житәкчесенә сүз бирергә мөмкин.

18. Гавами тыңлауларда катнашучыларның барлык искәرمәләре һәм тәкъдимнәре секретариатка язма рәвештә тапшырыла һәм гавами тыңлаулар беркетмәсенә кушып бирелә. Гавами тыңлаулар беркетмәсенә Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге советы материалларында рәислек итүче имза сала һәм билгеләнгән тәртиптә саклана.

19. Гавами тыңлаулар нәтижеләре буенча бәяләмә эшче төркем тарафыннан әзерләнә.

20. Гавами тыңлаулар нәтижеләре буенча бәяләмә халыкка житкерелергә тиеш.

21. Гавами тыңлаулар уздыруны оештыру һәм матди-техник тәмин итү Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Ташкичү авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла.